RECEIVED
AUG 5 1983
STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 30 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, LIEPOS [JULY] 29, 1983 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 72-IEJI METAI

KRISLAI

"Laisvės" atostogos

Prez. Reagano "taikos" palaikymo "žygis!". .

Ar tik nebus Centrinėje Amerikoje antras Vietnamas?

Rugpjūčio 27 d. visi į Washingtoną protestui prieš karą, nedarbą . . .

Šių metų "Laisvės" ekskursantų į T. Lietuvą atsiliepimai

IEVA MIZARIENE

"Laisvė" neišeis rugsėjo 2 ir 9 dienomis. Tas savaites bus mūsų atostogos. Prašome visų skaitytojų tai įsidėmėti.

□

Vakar vakare (antradienį) išklausęs prezidento Reagano spaudos konferencijoje pasisakymus, kiekvienas taikos mylėtojas turėjo labai nusivilti taip, kaip ir aš. Prezidentas pasakė, kad pasiuntimas karo laivyno, kareivių pasiuntimas į Hondūras, patarėjų pasiuntimas į El Salvador, paskyrimas Kissingerio tvarkyti ten reikalus — visa tai daro jis ir mūsų administracija dėlei "palaikymo taikos". Liūdnas ir baisus vaizdas . . .

□

Rimtai mąstanti žmonės — kongresmanai, senatoriai, dvasininkija ir darbo žmonės labai susirūpinę, kad prezidentas mus veda į antrojo Vietnamo padėtį. Rėmimas JAV sukilėlių prieš valdžią Nikaragvoje, rėmimas El Salvadoro valdžios, siuntimas į Honduras kareivių, siuntimas laivyno į Centrinę Ameriką neveda į gerą.

Siųskime telegramas, laiškus, skambinkime telefonu kongresui, kad būtų sulaikyta ši eskalacija slapto karo Centrinėje Amerikoje.

□

Rugpjūčio 27 d. įvyks maršas Washingtone už darbus, taiką ir laisvę. Tai bus ypatingai svarbi diena — kiek matome, suvažiuos iš visos Amerikos taiką mylinti žmones, Chicagos meras Washington vadovaus chicagiečių grupei.

Martin Luther Kingo našlė Coretta Scott King vadovauja sušaukimui šios demonstracijos Washingtone. Ji yra pirmininkė Martin Luther King, Jr. centro.

Iš Miami, manome, dalyvaus apie 500 delegacija. New Yorke jau visą šį mėnesį šaukiami įvairių organizacijų pasikalbėjimai prisiruošimui rugpjūčio 27 d. maršui į Washingtoną.

□

Atrodo, mūsų "Laisvės" direktorių ruošiama ekskursija į Tarybų Lietuvą šiais metais labai gerai pavyko. Ekskursijoje buvo daug Amerikoje gimusiųjų lietuvių, kurie pirmą kartą vyko pamatyti savo tėvų žemę. Jie skambina mums ir laiškais rašo entuziastingai apie savo įspūdžius. Bandysime juos perduoti per laikraštį pradedant su ateinančiu numeriu.

Smagu, kad mūsų Amerikoje gimusieji taip myli savo tėvų kraštą.

Paminėtas Simono Bolivaro 200-asis gimtadienis

Simonas Bolivaras

Jungtinės Tautos. — Pereitą penktadienį, liepos 22 d., čia įspūdingai prisimintas Pietų Amerikos respublikų vadas kovoje dėl laisvės su Ispanija — Simonas Bolivaras. Jo gimimo dviejų šimtų metų sukaktis buvo liepos 24 d.

Populiariai vadinamas išvaduotoju, Bolivaras padėjo išsilaisvinti iš ispanų kolonijinės valdžios šešioms Pietų Amerikos respublikoms: Bolivijai, Ekvadorui, Kolumbijai, Panamai, Peru ir Venezuelai. Už tai ir tų šešių valstybių ambasadoriai Jungtinėse Tautose sudarė komitetą, kuris organizavo tos sukakties minėjimą. Bolivija net pasivadinusi jo vardu.

Penktadienio ryte JT Gen. asamblėjos pastato apatiniame aukšte buvo atidaryta paroda, vaizduojanti Bolivaro gyvenimą ir jo laikotarpio svarbesniuosius įvykius. Prie nuotraukų buvo pridėtas ir platus tekstas ispaniškai, portugališkai, angliškai ir prancūziškai.

Po to Gen. asamblėjos didžiojoje salėje įvyko iškilminga akademija, dalyvaujant JT gen. sekretoriui Javier Perez de Cuellar ir šešių bolivarinių respublikų ambasadoriams bei regionalinių grupių pirmininkams.

Vakare buvo rodomas dokumentinis filmas apie Bolivarą, o po to — įvyko koncertas, kurio programoje dalyvavo kolumbietė mezosopranas Martha Senn, akompanuojant pianistui Pablo Arevalo. Visa programa buvo transliuota per Jungt. Tautų TV.

Ryšium su ta sukaktimi UNESCO įsteigė premiją, kuria bus apdovanojami asmenys, prisidedantys prie tautų laisvės ir nepriklausomybės Simono Bolivaro dvasioje. Pirmoji premija atiteko Ispanijos karaliui Don Juan Carlos už jo supratimą ir pastangas sukonsoliduoti ispaniškai kalbančias tautas. Kitas tos premijos gavėjas yra Nelson Mandela, kovotojas už teisingumą ir žmogaus teises Pietų Afrikoje. Jau 21 metai, kai Pretorijos režimas jį laiko kalėjime. Šis atžymėjimas laikomas ne tik kaip įvertinimas Mandelos veiklos prieš aparteidą, bet yra ir pademonstravimas vieningumo tarp Afrikos ir Lotynų Amerikos jų bendroje kovoje prieš kolonializmą ir rasizmą.

Bolivaro garbei Caracas mieste, Venezueloje, įvyko didelės iškilmės ir atidengtas jam paminklas. Iškilmėse dalyvavo ir Ispanijos karalius.

Gėlės prie Bolivaro paminklo buvo padėtos ir Washingtone. New Yorko centrinė biblioteka buvo ta proga surengusi identišką parodą, kokia buvo Jungtinėse Tautose. Bolivaras gimė 1783 m. Caracaso mieste, o mirė 1830 m. Santa-Martos mieste, Kolumbijoje.

Castro remia taikos planą

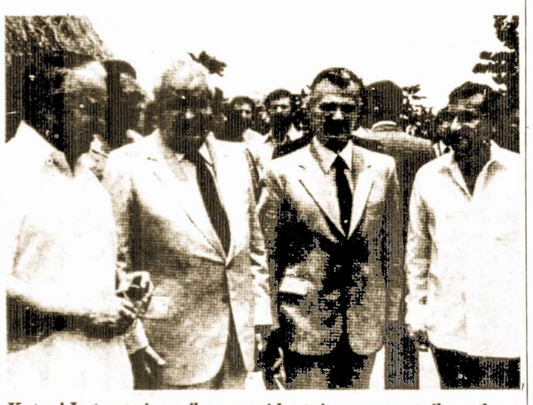

Keturi Lotynų Amerikos prezidentai, parengę taikos planą Centrinei Amerikai: iš k. į d.: Kolumbijos prez. Belizario Betancur, Venezuelos prez. Luis Herrera Campins, Meksikos — Miguel de la Madrid Hurtado ir Panamos — Ricardo de la Espriella.

Havana. — Kubos prezidentas Fidel Castro atsakė laišku į Meksikos prez. Miguel de la Madrid Hurtado pasiūlymą, kad Kuba ir Amerika prisidėtų prie vadinamos Contadora grupės taikos plano centrinei Amerikai. Tai grupė, kurioje dalyvauja Meksika, Venezuela, Kolumbija ir Panama. Pereitą savaitę jie posėdžiavo ir parengė atsišaukimą dėl taikos.

Prez. Castro savo laiške Meksikos prezidentui pareiškė, kad Kuba būtinai prisidės prie to plano ir pabrėžė, kad pasitarimai turi vykti, remiantis valstybių lygybės, kooperavimo, laisvo apsisprendimo ir neintervencijos dvasioje. Jis žadėjo Kubos visišką paramą ir priimti visus nutarimus, kuriems pritars Centrinės Amerikos žmonės, jų tarpe ir Salvadoro sukilėliai.

Indijos—TSRS erdvės tyrinėjimai

New Delhi.—Čia sugrįžo iš Tarybų Sąjungos du Indijos kandidatai bendram Indijos-TSRS erdvės skridimui, kuris įvyks ateinančiais metais. Ravish Malhotra ir Rakesh Sharma du mėnesius praleis namie ir paskui vėl vyks į Tarybų Sąjungą tolimesniems pratimams, pasirengiant erdvėlaivio kelionei.

Būsimieji kosmonautai Indijos spaudos atstovams pareiškė, kad Tarybų Sąjungoje, Erdvės Tyrinėjimo centre, esanti draugiška nuotaika ir jie susidraugavę su būsimais savo kolegomis kosmonautais.

Jiedu taip pat papasakojo ir apie jų skrydžio uždavinius: jų misija bus atlikti tyrinėjimus biologijos, geologijos, medicinos ir komunikacijos srityse. Tų tyrimų rezultatų nekantriai laukia Indijos Erdvės Tyrimo centras ir Aviacijos medicinos institutas.

Dujų vamzdžių tiesimas užbaigtas pirma laiko

Maskva. — Nepaisant prez. Reagano embargo, Tarybų Sąjungos natūralių dujų vamzdžiai, kuriais dujos bus tiekiamos Vakarų Europai, užbaigtos vieneriais metais anksčiau, nei buvo tikėtasi.

Tarybų Sąjungos naftos ir dujų pramonės ministro pavaduotojas Veselev spaudai pareiškė, kad šita vamzdžių linija atneš bendros naudos daugeliui valstybių. Jis sakė, kad, kai prez. Reagan paskelbė embargo įrengimams ir technologijai, darbininkai iškart nutarė vamzdžių tiesimą pagreitinti ir tai atliko vieneriais metais anksčiau.

Urengoj-Užgorod vamzdžių linija yra 4,451 kilometrų ilgio, 50 colių diametro ir per metus galės tiekti 30 bilijonų kubinių metrų dujų.

Tomis dujomis naudosis Fed. Vokietija, kuri gaus 10.5 bilijonų kubinių metrų dujų per metus, Prancūzija ir Italija, kurios gaus 8 bilijonus kubinių metrų, Austrija — 2.5 ir Šveicarija — 4 bilijonus kubinių metrų dujų per metus.

Šios dujų linijos konstrukcija laikoma dideliu tarybinių žmonių technologiniu pasiekimu. Jos pastatymas kaštavo penkis bilijonus rublių ir prie jos dirbo daugiau kaip 20 tūkst. darbininkų.

Pramonės ministro pavaduotojas Veselev atmetė JAV ir kai kurių kitų šalių kaltininimus, kad būk prie statybos buvę naudoti politiniai kaliniai. Jis pasakė: "Tik tie, kurie nenusimano, kiek aukštos technikos ir kvalifikacijų reikėjo, gali tokią nesąmonę priimti".

Peking.—Kinijos ir D. Britanijos vyriausybių atstovai pradėjo tolimesnius pasitarimus dėl Hong Kong ateities. Pagal esančią sutartį ši britų kolonija turi sugrįžti Kinijai 1997 metais. Pasitarimuose dalyvauja ir Hong Kong gubernatorius. Britai šią koloniją valdo nuo 19 amžiaus pradžios.

Lenkijoje grįžtama prie normalaus gyvenimo

Lenkijos seimas [parlamentas] balsuoja už karinės padėties stovio panaikinimą. Priimtas nutarimas ir amnestuoti prasižengėlius, kurie buvo internuoti karo įstatymams veikiant.

Varšuva. — Pereitą penktadienį, liepos 22 d., Lenkija paminėjo savo nepriklausomybės 39-ąją sukaktį ir nuėmė daugiau kaip pusantrų metų užtrukusią karinę padėtį, kuri pradėta 1981 m. gruodžio 13 d.

Dvi dienas posėdžiavęs seimas (parlamentas) priėmė konstitucinius pakeitimus, kurių svarbiausias yra tas, kad vyriausybei suteikiama teisė paskelbti nepaprastą stovį, jei pasitaikytų kokios riaušės ar neramumai.

Kai 1981 m. Soliadarnosć unijos sukeltas chaosas privedė šalį prie ekonominės katastrofos, čia buvo paskelbtas karo stovis ir per tą laikotarpį buvo suimta nemažai prasižengėlių, kuriems dabar skelbiama amnestija. Pranešimai iš Varšuvos sako, kad jau dalis tų internuotųjų paleista, o dėl kitų sprendimą padarys prokurorai, kurie pareiškė, kad jie peržiūrės bylas vienos savaitės bėgyje.

Lenkijos vadovas gen. Wojciech Jaruzelski, kalbėdamas seimo nariams, pabrėžė, kad karo stovio įstatymų nuėmimas reiškia vyriausybės gerą valią, bet nebus sugrįžta prie anarchijos, nes bus užkirstas kelias kiekvienam antisocialiniam veiksmui.

Tarptautinė spauda spėlioja, kad ryšium su tais pakeitimais esama galimybių, jog Vakarų šalys, jų tarpe pirmiausia Amerika, nuims sankcijas, kurias buvo uždėjusios, paskelbus karinį stovį. Lenkija buvo labai suvaržyta savo prekyboje su užsieniu, iš kurio gaudavo svetimos valiutos. Prez. Reagan Washingtone išsireiškė, kad Amerika neskubės nieko daryti, pirma lauks veiksmų.

Tuo tarpu šį penktadienį Paryžiuje renkasi Vakarų valstybių atstovai pasitarti su Lenkijos atstovais dėl Lenkijos skolų užsieniui. Tai bus pirmasis toks susitikimas nuo to laiko, kai Lenkijoje buvo įvestas karinis stovis ir kai Vakarų šalys nutraukė su lenkais kontaktus.

Gemayel nori referendumo JT priežiūroje

Paris. — Grįždamas iš susitikimo su JAV prez. Reaganu ir valstybės sekretorium Shultz, Libano prezidentas Amin Gemayel buvo susitikęs su Prancūzijos prezidentu Francois Mitterrand ir su juo pasitarė dėl padėties Libane.

Gemayel pageidauja, kad Jungtinių Tautų priežiūroje būtų pravestas referendumas. Jis sako, jog libaniečiai užskiai pademonstruos savo nusistatymą, kad visos svetimos kariuomenės būtų išvestos iš jų krašto. Jis pasisakė prieš opozicijos sudarytąją vyriausybę, kuri valdys Sirijos okupuotoje teritorijoje.

Ir jie rūpinasi taika

Assisi, Italija. — Užbaigdami savo 192-ąją metinę konvenciją, vienuoliai pranciškonai nutarė pasiųsti angliškai parašytą laišką Tarybų Sąjungos vadovui Andropovui ir JAV prez. Reaganui. Jie kviečia juodu susitikti šv. Pranciškaus gimimo vietovėje ir "kaip broliams" pasitarti taikos ir nusiginklavimo klausimais.

Chrysler darbininkai reikalauja didesnių atlyginimų

Detroit. — Chrysler korporacija ir United Auto Workers unija pradėjo pasitarimus dėl atlyginimų pakėlimo. Norima, kad kompanija pakeltų darbininkams algas vienu dol. į valandą. Tolimesni pasitarimai vyks Toronte.

Pereitų metų sutartis su kompanija baigiasi ateinančių metų sausio mėnesį. Tada unija buvo padariusi kompanijai nuolaidų, nes ji buvo patekusi į skolas. Bet dabar kompanija paskelbė, kad ji jau atsigavo ir bus pajėgi išmokėti visas savo skolas federalinei valdžiai, kuri jai padėjo išvengti bankroto.

Amerikoje Chryslerio kompanijai dirba 47,100 darbininkų, o Kanadoje 9,600.

United Auto Workers prezidentas Owen Bieber ir Marc Stepp, unijos Chrysler skyriaus viceprezidentas, aptaria savo strategiją prieš susitikdami su Chrysler kompanijos atstovais dėl atlyginimų pakėlimo.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months...$6.50
Canada, Lat. Amer., per year .$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months .$8.00
Foreign countries, per year ...$15.00	Foreign countries, 6 months ...$8.00

Armėnai ir turkai

Praeitą savaitę teroristų bomba sprogo Paryžiaus aerouoste prie Turkijos oro linijos bustinės. Šeši žmonės mirė ir keliolika tapo sužeisti. Slapta armėnų tarptautinė organizacija paėmė atsakomybę už tą žingsnį.

Tas aktas buvo ne pirmas. Jau keleri metai, kaip slapta armėnų nacionalistų organizacija praveda teroro aktus prieš turkus: prieš jų diplomatines atstovybes, konsulatus, oro linijas. Įvairiuose pasaulio miestuose, ypatingai Vakarų Europoje, tie armenų nacionalistai nužudė arba sunkiai sužeidė eilę turkų diplomatinių atstovų.

Tie visi pasikėsinimai atliekami kaip kerštо aktas. Mat, Pirmojo pasaulinio karo metu turkiški militaristai pravedė masines skerdynes armėnais apgyventose provincijose, kurios priklausė Turkijai. Turkiški šovinistai tada kaltino armėnus, kad jie pritaria Aliantams (Turkija kovojo kaizerinės Vokietijos pusėje), bet tikras tikslas gal buvo "apvalyti" teritoriją nuo tautinės mažumos, kad ją lengviau inkorporuoti į Turkiją. Kiek armėnų tada žuvo, sunku pasakyti. Patys armėnų nacionalistai sako, kad turkai paskerdė bent du milijonu žmonių. Kiti statistikos šaltiniai sako, kad žuvo apie milijonas.

Kas tie nacionalistai, kurie praveda tuos kerštо-teroro aktus? Visų pirma, jie nieko bendro neturi su Armėnija, kuri yra tarybinė respublika, TSRS sudėtyje. Jie veikia tarp armėnų, kurie išsisklaidę įvairiose šalyse Artimuose Rytuose: Libane, Egipte, Irake, Graikijoje ir t. t. Pažangūs armėnai, kur jie negyventų, smerkia tą terorą. Bet, reikia pasakyti, kad pasmerkimo užsitarnauja ir Turkija. Jokia Turkijos valdžia iki šios dienos nepripažino, kad tos skerdynės buvo pravestos. Turkijos istorijos knygose tas faktas visai užtylimas, arba aiškinama, kad "armėnai iš vidaus ardė Turkijos vienybę ir juos prisiėjo suvaldyti".

Aišku, kad, nors daugiau negu 60 metų vėliau, Turkijos valdžia turėtų priimti moralinę atsakomybę už didžiulę skriaudą, kurią padarė armėnų tautai, taip, kaip Vokietija oficialiai pripažino atsakomybę už didžiulę skriaudą žydų tautai.

Apie mirties bausmę

Konservatorių valdžia Britanijoje smarkiai stengėsi atgaivinti mirties bausmę šalyje — pravesti įstatymą, kuris padarytų mirties bausmę legalia. Mat, jau ilgokas laikas, kaip mirties bausmė negalioja Britanijoje.

Konservatoriai ir jų vadovė, premjerė Thatcher, naudojo visokius propagandos būdus už mirties bausmę. Jie naudojo rasistinius motyvus, nurodydami, kad daugiausia nusikaltimų Londone pravedama kvartaluose, kur gyvena rasinės mažumos: jamaikiečiai, pakistaniečiai, indai, afrikiečiai. Vienas konservatorių sloganas už mirties bausmės įvedimą buvo "Britanija turi vėl būti laisva". Laisva nuo ko? Ogi, nuo nusikaltimų, kuriuos atlieka tie tamsiaodžiai ateiviai iš kitų kontinentų? . . . .

Bet nei ta rasistinė propaganda nei kiti metodai nepadėjo. Konservatoriai dabar turi parlamente didžiulę deputatų daugumą ir Thatcher buvo tikra, kad jos remiamas įstatymo siūlymas bus patvirtintas. Bet balsavimas parlamente buvo slaptas ir nemenka dalis konservatorių, kaip pasirodė, balsavo kartu su darbiečiais, kurie visi stojo prieš mirties bausmę.

Po visų ilgų kovų . . . .

Po visų ilgų kovų prieš rasizmą, po visų laimėjimų, kurie buvo atsiekti tai vienoje, tai kitoje gyvenimo srityje, rasizmas mūsų šalyje atsisako mirti: kur tik jie gali, rasistai praveda savo terorizavimo aktus ir kur tik galima, jie išsisuka iš užsitarnautos pabaudos.

Štai dviejuose didmiesčiuose, Chicagoje ir New Yorke, maždaug tuo pačiu laiku du įvykiai parodė, ant kiek rasizmas dar gyvas ir ant kiek jis turi valdančiųjų sferų paramą.

New Yorke buvo spręsta byla: buvo teistas Queens srities italų kilmės jaunuolis, kuris apie prieš metus buvo suimtas, kai grupė rasistinių chuliganų ištraukė iš jo automobilio pravažiuojantį negrą ir jį vietoje užmušė. Tas jaunuolis tada prisipažino policijai, kad tai jis tą negrą ištraukė ir jį laikė, kai kiti mirtinais smūgiais pribaigė jo gyvenimą.

Bet dabar, sprendžiant bylą, kaltinamasis pakeitė savo pasaką. Jis dabar teigė, kad užmuštasis negras pats išlipo iš automobilio ir jį užpuolė. Prisaikdintieji teisėjai štai ką padarė: jie jį išteisino kaip žudiką ir rado kaltu tik tame, kad jis "paneigė užmuštojo civilines teises". Už tai jis gaus lengvą bausmę ir kalėjime beveik nepraleis laiko . . . .

Chicagoje grupė rasistinių chuliganų sunkiai sumušė du negrus studentus ir per kelias savaites niekas nebuvo suimtas ir net tyrinėjimo nebuvo. Tik kai Chicagos pažangiečiai pradėjo vystyti protesto akciją, policija teikėsi suimti kelis chuliganus.

"Daily World" Chicagos korespondentas Mike Giocondo rašo, kad rasistai, kurie bandė neprileisti Washingtono išrinkimo į miesto merus, dabar lyg keršija, keldami kur tik galima rasistinius incidentus, ir policija jiems padeda, nežiūrint, kad miesto meras yra negras.

Tad, po visų kovų, kaip mes sakėme, kovoti dar reikės tiek ir tiek, iki rasistiniai nuodai bus išrauti su šaknimis iš mūsų šalies žemės.

Kas ką rašo ir sako

"TIMES" APIE NIKARAGVĄ

Liepos 19-ą Nikaragvą atšventė savo revoliucijos sukaktuves, — sukako ketveri metai nuo diktatoriško Samozos režimo nuvertimo. Prie valdžios vairo dabar stovi plati liaudies koalicija, žinoma kaip sandinistinis judėjimas. Kokia dabar padėtis Nikaragvoje?

Ultra-reakcinė Amerikos spauda teigia, kad Nikaragva jau yra "beveik komunistinio bloko narė". Esą, Nikaragva beveik nesiskyria nuo Kubos, o ta, savo ruožtu, nesiskyria nuo Tarybų Sąjungos. Bet New Yorko "Times" dalykus analyzuoja kiek rimčiau. Liepos 17-os to laikraščio numeryje mes skaitome:

Sandinistinis "modelis" neatrodo nei marksistiniai-leninistinis nei vakarietiško styliaus socialdemokratinis. Nikaragva dažnai lyginama su Kuba, bet Vakarų diplomatai, kurie susipažinę su padėtimi abiejose šalyse, sako, kad skirtumai yra žymūs.

Kokie yra tie skirtumai? Visų pirma, sako "Times", ekonominės santvarkos skirtingos. Nikaragvoje, anot "Times", "kapitalizmas išliko" (capitalism survives). Laikraštis aiškina smulkmeniškiau, nurodydamas, kad apie 60 nuošimčių šalies ekonomijos lieka privatinėse rankose.

Antras skirtumas, sako "Times", tai kad tuo tarpu, kai Kuboje katalikų bažnyčia visai neturi įtakos šalies valdyme, Nikaragvoje "sympatizuojanti Romos katalikų kunigai, daugelis jų neužimdami viešų tarnybos vietų, palaiko savo įtaką valdžioje."

Kaip matome, "Times" analyzas apie dabartinę santvarką Nikaragvoje diametriškai priešingas analyzui, kurį nuolat daro Reagano administracija. Koks tas "analyzas", mes visi žinome,—Nikaragva esanti komunistų valdoma šalis ir todėl pilnai pateisinama intervencija, kuri prieš ją vedama per Honduro teritoriją.

APIE LATVIJOS KARDINOLĄ

Kuomet Vatikanas paskyrė latvį kardinolą, mums buvo įdomu, kaip į tai reaguos lietuviškieji klerikalai: ar jie reikš savo pasitenkinimą? Ar jie sveikins popiežių ir bus jam dėkingi, kad jis tuo žingsniu įvertino katalikus TSRS teritorijoje?

Greit pasidarė aišku, kad apie pasitenkinimą nebuvo kalbos, — lietuviškieji klerikalai jautėsi kaip ir aplenkti, nedavertinti. Bet dabar darosi aišku, kad čia ne tik nepasitenkinimas, — jie net įniršę prieš popiežių. Taip, pavyzdžiui, "Darbininkas" (liepos 1) spausdina taip vadinamos Lietuvos K. Bažnyčios kronikos Nr. 56. Ten sakoma:

Latvijos Katalikų bažnyčios gyvenimas merdi: vaikai nekatekizuojami, bažnyčiose beveik nėra jaunimo, į Kunigų seminariją vietinių kandidatų beveik nėra. Latvijos kunigų tarpe viešpatauja pasyvumas, baimė ir susitaikymas su mintimi, kad bažnyčia Sovietų Sąjungoje gali egzistuoti tik laikantis Religinių susivienijmų nuostatų.

Žinant realią Latvijos ir Lietuvos katalikų bažnyčios padėtį, kardinolo paskyrimas Latvijai Lietuvos kunigus ir tikinčiuosius tiesiog šokiruoja. Jie aiškinasi, kad toks paskyrimas — tai Latvijos kat. bažnyčios pasyvios ir kapituliacinės laikysenos įvertinimas . . . .

Kronikos kalba apie "lietuvos kunigus ir tikinčiuosius" bet faktinai kalba ne jų vardu, o atstovaujant grupę politiniai veiklių reakcinių kunigų, kurių sąjungininkai yra Amerikos lietuvių klerikalai. Ta grupė, kaip atrodo, neturi pritarimo ir Romoje. Kronikos skundžiasi, kad Lietuvą pasiekė "kai kurių Romos lietuvių kunigų laiškai". Esą, tie laiškai bara "veikėjus kunigus" (reakcinius politikus. Red.) ir sako, kad tai jų kaltė, kad popiežius paskyrė kardinolą ne katalikiškai Lietuvai, o protestantiškai Latvijai. Ir kronikos su giliu pasipiktinimu klausia:

"Kuo paaiškinti šį nemalonų sutapimą — KGB Lietuvoje ir kai kurie kunigai Romoje kalba vienodai? Atsakymas tik toks: KGB meistriškai deinformavo bent kai kuriuos įtakingus Romos lietuvius kunigus, o tuo pačiu ir apaštalų sostą."

Tą paskutinį paragrafą reikia perskaityti du kartu, nes čia jau iš tikro visų galų suirimas — iš pagiežos pakriko logika. Ar kronikos autoriai, kurioje Atlanto pusėje jie nesėdėtų, iš tikro mano, kad kas nors jiems patikės, jog popiežius Jonas Povilas, gal sumaniausias modernių laikų politikas katalikų bažnyčios galvinyje, leidžiasi suvedžiojamas kokių tai Romos katalikų kunigų lietuvių, kurie, savo ruožtu, kažkodėl leidžiasi suvedžiojami kokių tai KGB (žvalgybos!) agentų, kurie pretenduoja esą Lietuvos kunigais?

LKB kronikos Nr. 56 ne išimtis — kronikose vis dažniau jaučiasi desperatiškas tonas. Desperacija išauga iš to, kad tie klerikaliniai gaivalai, kurie nori tęsti politinę kovą, vis labiau izoliuoti nuo žmonių, įskaitant ir tikinčiuosius. Tas kaip ir pripažįstama kronikos Nr. 56 pabaigoje, kur sakoma:

Deja, šiuo metu Lietuvoje triumfuoja tik KGB, o uoliausi kunigai ir pasauliečiai jaučiasi palikti "vienui vieni".

Mums atrodo, kad triumfuoja ne kažkokia tai KGB, bet Lietuvos žmonių sveikas protas. Žmonės, įskaitant tikinčiuosius, neklauso tos "uoliausių kunigų ir pasauliečių" grupelės, o kad jie tik grupelė, maža mažuma, pripažįsta ir kronikos su apibūdinimu, kad jie lieka "vienui vieni".

I stand on my reputation

Kasdieninė Lietuva

Du mokslininkai, Antanas Ryliškis ir Vytautas Butkus Lietuvos spaudoje gvildena kokios laukinės ir kultūrinės [daržuose ir soduose augintos] uogos populiarės. Štai ištraukos.

Ar mėgstate uogas, vaisius? Kas atsisakys. Bet kiek jų suvalgome? Medikų duomenimis, per metus turime suvalgyti po 92 kg vaisių ir uogų. Rekomenduojama, kad mūsų krašte 13—15 proc. šio kiekio sudarytų kultūrinės ir 5 proc. laukinės uogos. Talgi vienam asmeniui turi tekti apie 15 kg kultūrinių uogų, o laukinių reikia 5,4 kg.

Mūsų miestuose dabar gyvena 2,2 milijono gyventojų, iš kurių 0,4 milijono turi galimybę išsiauginti sau vaisių ir uogų kolektyviniuose soduose. Likusiems 1.8 milijono gyventojų turės išauginti kiti — ūkiai ir kolektyvinių sodų nariai.

Pirmosios knygelės apie sodus lietuvių kalba autorius Simonas Daukantas 1849 m. raše, kad Lietuvoje populiarūs net 30 veislių agrastai. Raudonieji serbentai — taip pat nuo seno auginama kultūra. Vėliau atkeliavo avietės ir braškės. O štai juodieji serbentai suklestėjo tik po Antrojo pasaulinio karo, kai po visą europinę TSRS dalį paplito naujos, labai gyvybingos veislės, selekcionuotos Altajuje.

Kaišiadorių sodininkystės tarybinis ūkis — pagrindinis uoginių kultūrų augintojas respublikoje. Ūkis daugina uogakrūmius. Daug daroma, kad nauji uogynai visur būtų pasodinti tik gerai sukultūrintuose dirvožemiuose, kad jie būtų gerai prižiūrėti. Respublikoje pasirodė pirmas uogų skynimo kombainas.

Lietuvos sodininkystės draugija orientuoja kolektyvinių sodų narius išauginti savo sklypuose ir parduoti po 20—30 kg uogų. Kadangi respublikoje yra apie 120 tūkstančių šios draugijos narių, galima surinkti bent 3 tūkstančius tonų uogų.

Miškuose ir pelkėse tiek laukinių uogų, kiek mums reikia — 19 tūkstančių tonų, — jau nebesurinksime. Pastaraisiais dešimtmečiais suaktyvėjus žmogaus ūkinei veiklai, daugelio laukinių augalų ištekliai pradėjo sparčiai mažėti. Ir ne tik pas mus. Sutankinami miškai, naikinami krūmynai, sausinamos ir eksploatuojamos pelkės. Taigi reikia imtis kultūrinti uoginius augalus. Kokios naujų uoginių augalų perspektyvos mūsų respublikoje?

LTSR Mokslų Akademijos Botanikos institute pirmą kartą mūsų šalyje buvo pradėtos tirti paprastųjų spanguolių, bruknių, vaivorų, taip pat introdukuotų iš Šiaurės Amerikos stambiauogių spanguolių ir kultūrinių šilauogių auginimo galimybės. Ištirti paprastųjų spanguolių ir bruknių auginimo biologiniai pagrindai, paruoštos atitinkamos rekomendacijos gamybai. Instituto pastangomis buvo bandoma kurti spanguolių plantaciją Trakų rajono Merkio tarybiniame ūkyje. Tačiau nespecializuotame ūkyje ši plantacija nepasiteisino.

Auksuotasis serbentas, kilęs iš Šiaurės Amerikos, visai nepanašus į savo juoduosius ir raudonuosius brolius. Tai tarsi tarpinė tarp agrasto ir juodojo serbento uoga. Pas mus kai kur auginamas kaip dekoratyvinis, geltonai žydintis krūmas. Uzbekijoje auginamos R. Šrederio sodininkystės instituto išvestos ir rajonuotos veislės. Mes gavome iš jų medžiagą ir tęsiame selekciją. Rugpjūčio mėnesį, kai būna pasibaigę visi serbentai ir agrastai, nunoksta tamsiai raudonos, oranžinės ar geltonos auksuotųjų serbentų uogos — stambumo kaip vyšnios, turinčios kiek pikantišką skonį. Tai labai vertingas uoginis augalas.

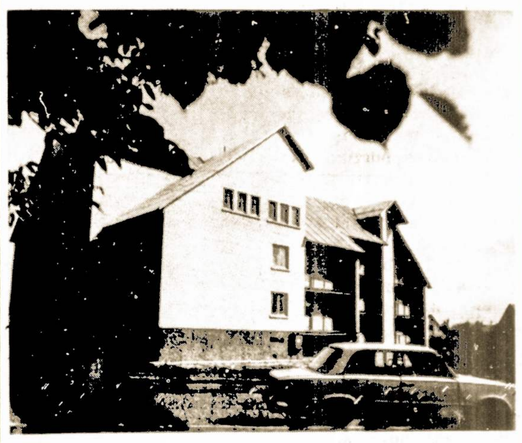

Kapsuko rajono Černiachovskio kolūkis garsėja gamybiniais laimėjimais. Čia išauginami gausūs derliai, gaminama daug mėsos ir pieno. Pernai iš hektaro buvo vidutiniškai prikulta po 47 centnerius grūdų, prikasta po 500 centnerių cukrinių runkelių, iš karvės primelžta po 3,900 kilogramų pieno. Šiemet rezultatai dar geresni.

Kolūkio žmonės gyvena pasiturinčiai. Graži gyvenvietė, joje išasfaltuotos pagrindinės gatvės. Erdvūs gamybiniai pastatai, yra kultūros namai, mokykla.

Nuotraukoje: **Kolūkyje baigtas statyti naujas originalios architektūros aštuonių butų gyvenamasis namas. Prie jo pastatyti pagalbiniai pastatai.** M. Baranausko nuotrauka

TAIKOS KURSU

Su didžiuliu susidomėjimu pažangioji pasaulio visuomenė komentuoja TSKP CK Birželio plenumo ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos ašuntosios sesijos dokumentus, TSKP CK Generalinio Sekretoriaus J. Andropovo pranešimą plenume, jo išrinkimą šalies prezidentu. "Tai, kad TSKP CK Generalinis Sekretorius J. Andropovas buvo vieningai išrinktas TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininku, yra akivaizdus liaudies pasitikėjimo Tarybų Sąjungos Komunistų partija pavyzdys, rodo, kad jos vadovaujantis vaidmuo tarybinės visuomenės gyvenime nuolat auga, patvirtina didžiulį asmeninį J. Andropovo — įžymaus lenininio tipo vadovo — autoritetą", — rašo Bulgarijos laikraštis "Zemedelskio zname".

TSKP CK plenumas, TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesija vieningai ir tvirtai pasisakė už taiką, jos stiprinimą ir plėtojimą, prieš užmačias tų jėgų, kurios siekia pakirsti įtempimo mažinimą. Aukščiausias TSRS valstybės valdžios organas pateikė naujas iniciatyvas užkirsti kelią agresyviems karams, visuotiniam ir visiškam nusiginklavimui pasiekti. Toks yra užsienio atsiliepimų apie Plenumo ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesiją leitmotyvas. "Maskvoje jaučiama atsakomybė už visos žmonijos ateitį ir tai patvirtino vėl numatyti konkretūs keliai išbristi iš dabartinės įtemptos tarptautinės padėties", — rašo vengrų laikraštis "Nepsava".

Nepaprastai didelę reikšmę turi nauja TSRS iniciatyva, būtent — kad visos branduolinės valstybės vienu metu įšaldytų visą jų turimą branduolinę ginkluotę kiekybiniu ir kokybiniu atžvilgiu. TSRS Aukščiausiosios Tarybos nutarime "Dėl tarptautinės padėties ir Tarybų Sąjungos užsienio politikos" sakoma, kad "vienas iš gyvybiškiausių šio momento uždavinių — padaryti galą branduolinės ginkluotės didinimui. Išsprendus šį uždavinį, būtų įneštas didelis indėlis į tautoms gresiančio pavojaus sumažinimą".

Toks branduolinės ginkluotės įšaldymas galėtų įsigalioti, pabrėžiama minėtame dokumente, iš pradžių TSRS ir JAV atžvilgiu nuo tam tikros datos, kurią reikia suderinti, turint galvoje, kad kitos branduolinės valstybės pasielgtų analogiškai.

Tarybų Sąjungos pasiūlymas, kad visos branduolinės valstybės vienu metu įšaldytų visas turimas branduolines ginkluotes — naujas svarbus indėlis į kovą už ginklavimosi varžybų nutraukimą, pareiškė Prancūzijos komunistų partijos Politinio biuro narys, komunistų-deputatų grupės Nacionaliniame Prancūzijos susirinkime pirmininkas A. Lažuanis.

Pažangioji pasaulio visuomenė pabrėžia, kad Tarybų Sąjungos kova už taiką turi pasaulinę istorinę reikšmę visai žmonijai, ir jos politikos tikslas — užtikrinti taikią ateitį dabarties ir ateinančioms kartoms. Visuose žemės rutulio kampeliuose su didžiausiu pasitenkinimu buvo sutikti draugo J. Andropovo žodžiai, pasakyti TSKP CK plenume: "Taikos išsaugojimo žemėje klausimas — tai ir šiandien ir netolimoje ateityje šerdinė mūsų partijos užsienio politikos problema".

V. Burbulis

● SENSTANTI EUROPA

Italijai ir Vakarų Vokietijai priklauso, ko gero ir vienas liūdniausių pasaulio rekordų: pagal gimstamumą jos užima paskutiniąsias vietas. Štai Italijoje 1000-iui šalies gyventojų 1981 m. teko 11 naujagimių. Tais metais šalyje gimė 622 tūkst. vaikų o 1964 m. jų buvo 1 mln. Vienai italų šeimai tenka vidutiniškai 1,6 vaiko (VFR 1,44), centrinėje ir Šiaurės Italijoje 1,35 vaiko. Panašiai esama ir kitose Europos šalyse: Anglijoje vienai šeimai tenka 1,87 Prancūzijoje 1,97 vaiko. Demografai teigia, jog norint, kad nemažetų gyventojų šeimos privalo turėti ne mažiau kaip 2,1 vaiko.

KAS GI IŠDAVIKAI?

Neseniai Tarybų Lietuvos sostinėje Vilniuje iš JAV lankėsi du buvusieji buržuazinės Lietuvos kariuomenės karininkai, baigusieji Lietuvos Karo mokyklą kartu su manim. Jų pavardžių neminėsiu, nes nenoriu, kad juos užpultų "vaduotojai". Deja, su jais aš negalėjau susitikti, nes buvau tuo metu išvykęs į Ispaniją, bet jie per Vilniuje gyvenančius buv. buržuazinės Lietuvos karo mokyklos mano laidos bendrakursius, man perdavė pakvietimą atvykti į JAV, į buvusios Lietuvos karo mokyklos 1933-jų metų laidos karininkų sąskrydį, vadinamą suvažiavimu. Gavau ir laišką, kviečiantį mane atvykti į tą sąskrydį š.m. birželio mėn.

Paviršutiniškai galvojant, atrodo, kad tikrai būtų malonu susitikti bendrame susirinkime vienos kartos lietuvių tautos sūnums, prieš 50 metų karo mokykloje paruoštais, prisiekusiais ir pasiryžusiais ginti lietuvių tautos teisę gyventi ir kurti savo ateitį, perspektyvą pasaulio tautų sandraugoje. Bet žvilgterėkime į netolimą praeitį ir lietuvių tautos istoriją! Ar visi 1933-jų metų buržuazinės Lietuvos kariuomenės karo mokyklos absolventai įvykdė savo priesaiką, ar visi gynė lietuvių tautos teisę gyventi ir kurti savo ateitį?

Prisiminkime 1941 m. birželio 22-sios rytmetį! Viena dalis buvusių buržuazinės Lietuvos kariuomenės karininkų ryžtingai stojo į kovą prieš fašistinius agresorius užpuolusius Tarybų Lietuvą, o kita dalis sąmoningai sulaužė priesaiką duotą savo tautai, savo Tarybinei Tėvynei, dezertyravo iš kariuomenės ir pasirinko išdaviko kelią. Reikia pasakyti, kad tuos dezertyrus vokiškieji fašistiniai okupantai iš karto pavertė savo parankiniais, ir jiems pavedė naikinti Tarybų Lietuvos žmones ir padėti plėšti jos turtus.

O kodėl gi taip atsitiko, kad buvusieji buržuazinės Lietuvos kariuomenės karininkai, garbingai priimti į Tarybinės Armijos eiles, tuo metu stovėjusios Lietuvos sienų sargyboje nuo fašistinės Vokietijos agresijos, davę priesaiką ginti savo Tarybinę Tėvynę — Tarybų Lietuvą, lemiamu momentu susiskaldė į du priešingus lagerius: vieni stojo ginti savo tėvynę nuo okupantų, o kiti nuėjo išdavikų keliu ir stojo tarnauti okupantams.

Dėl tokio susiskaldymo kalti įvairaus plauko lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai, — vadinamieji tautininkai, krikščionys demokratai ir kitų buržuazinių Lietuvos partijų veikėjai. Stengdamiesi išlaikyti Lietuvoje buržuazijos viešpatavimą, jie auklėjo jaunąją lietuvių tautos kartą nacionalizmo ir šovinizmo dvasioje. Nacionalizmo, šovinizmo, fašizmo nuotaikų skiepijimas buvo ypač ryškus kariuomenėje. Dar karo mokykloje būsimieji karininkai buvo auklėjami buržuazinio nacionalizmo, šovinizmo ir feodalizmo laikų "didžiosios Lietuvos" liaupsinimo dvasioje. Šitaip fašistinė buržuazinės Lietuvos vadovybė stengėsi kariuomenę paversti savo įrankiu buržuazijos interesams ginti. Tai argi reikia stebėtis, jog iš gimnazijos suolo surinkti į karo mokyklą jaunuoliai, baigę ją ir tapę jaunais karininkais, buvo kupini buržuazinio nacionalizmo idėjų ir neriboto nuolankumo Lietuvos buržuazinės valdžios viršūnėms?

Bet išėję iš karo mokyklos į gyvenimą, daugelis karininkų pamatė savo tautos socialinę nelygybę, pajuto klasinį skirtumą visuomenėje, pradėjo susivokti visuomeniniame, politiniame ir kultūriniame Lietuvos gyvenime. Daugelis pradėjo susivokti ir tarptautiniuose politiniuose įvykiuose, nagrinėti juos, nors visuomeninė ir politinė veikla buržuazinėje Lietuvos kariuomenėje buvo uždrausta. Dauguma buržuazinės Lietuvos karininkų buvo kilę iš darbininkų, valstiečių ir smulkios valdininkijos, todėl net išauklėti buržuazinio nacionalizmo ir buržuazinės valdžios liaupsinimo dvasioje, ne iš karto atitrūko nuo liaudies reikalų. Daugelio mąstančių karininkų galvose buržuazinio nacionalizmo propaganda negalėjo visiškai užgniaužti socialinių problemų svarstymo. Be to, juos, kaip ir visą Lietuvos inteligentiją veikė Didžiosios Spalio Socialistinės revoliucijos atgarsiai, pažangiosios Lietuvos visuomenės veikėjų veikla ir nuotaikos, liaudies nusivylimas reakcine buržuazinės Lietuvos valdžios viršūnių politika. Karininkiją veikė ir žinios iš Tarybų Sąjungos apie ten vykdomą internacionalinę vidaus politiką, apie Tarybų Sąjungos kovą tarptautinėje arenoje už taiką ir bendradarbiavimą tarp tautų, apie jos teisingų Lietuvos interesų palaikytą ginčuose su ponų Lenkija ir t. t. Taip formavosi pažangioji Lietuvos kariuomenės karininkija, kuri iš tikrųjų nuoširdžiai rūpinosi savo tautos reikalais. Ji labai gerai suprato Vokietijos fašistų vado Hitlerio imperialistinius agresyvius planus ir ką vokiškieji fašistai ruošia lietuvių tautai ateityje. Todėl, kai komunistų partijos vadovaujant buvo atkurta Tarybų valdžia Lietuvoje, visi pažangūs Lietuvos kariuomenės karininkai nuoširdžiai ją palaikė ir buvo pasiryžę ją ginti nuo vokiškųjų fašistų. Jiems pavyzdį rodė visa eilė vyresniųjų buv. buržuazinės Lietuvos kariuomenės karininkų ir generolų: V. Vitkauskas, V. Karvelis, A. Čepas, A. Šurkus, V. Motieka, B. Gertus ir visa eilė kitų. Fašistinei Vokietijai užpuolus Tarybų Sąjungą visi tikrieji lietuvių tautos liaudies sūnūs stojo į kovą prieš agresorių.

Bet buvo nemaža ir tokių karininkų, kurie atbukę nuo intensyvaus šovinizmo ir fašizmo idėjų skiepijimo į jų galvas, nebesugebėjo suprasti savo tautos, savo liaudies ateities perspektyvų ir savo asmenines, buržuazines nuotaikas, o kai kurie ir savo klasines pozicijas statė aukščiau už savo tautos savo liaudies interesus, nes jau buvo materialistai pasiekę Lietuvos buržuazijos klasės lygį. Kai kurie jų atvirai, o dauguma slaptai buvo priešingi Tarybų valdžiai. Prasidėjus karui, jie nestojo ginti savo Tarybinę Tėvynę.

Išvadavus Tarybų Lietuvą, jie pabėgo į Vokietiją, o vėliau — buvo priglausti JAV-iose ir kitose kapitalistinėse šalyse. Dabar jie ten ruošia vadinamus jubiliejinius sąskrydžius ir nori pasirodyti neva kovotojais už lietuvių tautos reikalus.

O kaip gi "vaduotojai" nori atvaizduoti tuos buv. burž. Lietuvos kariuomenės karininkus, kurie stojo į kovą prieš vokiškuosius fašistus? O gi išdavikais! Ką gi jie "išdavė"? Ogi buv. buržuazinės Lietuvos smetoninės valdžios ir buržuazijos interesus! O kad tie karininkai garbingai įvykdė savo priesaiką, už lietuvių tautos laisvę per visą karą kovojo fronte, nuolat rizikavo savo gyvybę, o kai kurie žuvo kovoje arba prarado sveikatą, apie tai "vaduotojai" tyli. Mat lietuvių tauta, pagal "vaduotojų" samprotavimą — tai ne lietuvių tauta. Lietuvių tautą, "vaduotojų" manymu, sudaro nedidelė buržuazijos dalelė, atsidūrusi kapitalistinių šalių administracijos prieglobstyje. Dėl neapykantos. Tarybų valdžiai, kai kurie buv. buržuazinės Lietuvos kariuomenės karininkai iki šiol nesupranta, kad net vokiškieji fašistai, okupavę Lietuvą, su panieka žiūrėjo į susikompromitavusią, savo liaudies pasmerktą smetoninę valdžią, atstovavusią Lietuvos visuomenės negausiai išnaudotojų — buržuazijos klasei. Hitlerininkai rūpinosi ne lietuviškos buržuazijos valdžios restauravimu okupuotoje Lietuvoje, bet savo imperialistiniais reikalais, kaip ir visi imperialistai — visada, visur ir visais laikais. Ir štai dabar, kada visa lietuvių tauta gyvenanti savo tėvynėje ant Nemuno krantų, dėkoja savo sūnums, kovojusiems fronte bei partizanų eilėse prieš fašistinius okupantus, pasigirsta balsai iš užsienio per radiją ir straipsniai "vaduotojų" spaudoje, kad tie lietuviai, buvusieji Lietuvos kariuomenės karininkai, kurie kovojo prieš vokiškuosius okupantus, yra lietuvių tautos išdavikai. Apie buvusius hitlerininkų tarnus, apie tuos, kurie yra sutepę rankas savo tautiečių krauju, "vaduotojai" tyli.

Ar galime mes, kovojusieji fronte prieš vokiškuosius fašistus, rasti bendrą kalbą su tais, kurie nei karo metu, nei po karo niekuo neprisidėjo prie lietuvių tautos kovos už savo ateitį, už savo gerovę ir laimę? Man atrodo, negalime! Tuo labiau dabar, kai pasaulinėje politinėje arenoje vėl skamba avantiuristiniai šūkiai ir vykdomos net realios priemonės tęsti Hitlerio pradėtą ir gėdingai žlugusį ginkluotą žygį prieš Tarybų Sąjungą. Buvusieji burž. Lietuvos kariuomenės karininkai, per praėjusį karą atsėdėję fašistų okupuotoje Lietuvoje ir artėjant frontui pabėgę iš Tarybų Lietuvos kartu su okupantais atrodytų lyg ir nežino kas yra karas ir nesuvokia ką jis neša žmonėms. Neseniai gavau laišką nuo vieno tautiečio iš JAV. Jis optimistiškai rašo: "Naujo karo nebus, nes tokie politiniai kvailiai, kaip Hitleris, jau išmirė." Atsakiau jam taip: "Hitleris buvo ne tik kvailas politinis veikėjas, bet ir avantiuristas. Jūs gal ir esate teisus, kad tokie, kaip Hitleris politiniai kvailiai ir išmirė, bet juk dar liko politiniai avantiuristai, kurie gali sukelti naują pasaulinį karą." Hitlerio avantiūra žmonijai kainavo 50 mil. žmonių gyvybių. O kiek kainuos nauja karinė avantiūra? Ar supranta "vaduotojai", kad tai bus globalinė katastrofa?

P. Petronis, "Tėviškės" draugijos prezidiumo pirmininkas

Buenos Aires. — Pralaimėjusi ginklais, šiuo metu Argentina organizuoja diplomatinę veiklą atgauti Falkland-Malvinų saloms. Ta veikla bus vykdoma Jungtinėse Tautose, Lotynų Amerikos ir Trečiojo pasaulio valstybių tarpe. Taip pat norima paveikti ir Ameriką, kuri to karo metu stovėjo britų pusėje ir juos rėmė.

Neįprastą šachmatų miestelį pastatė Šiaulių medžio apdirbimo kombinato šachmatų entuziastai. Figūros, kurias išdrožė kombinato stalius liaudies meistras Vacys Onaitis, atrodo tikrai įspūdingai — nuo metro iki pusantro metro aukščio. Dažnai čia vyksta geriausių šachmatininkų varžybos. Ateina pažaisti Šiaulių miesto šachmatų klubo nariai bei jo vadovas, daugkartinis šachmatų varžybų susirašinėjant Europos čempionas Anicetas Uogelė su šeima. Prie šachmatų "lentos" iš apvalių rąstų pastatyta graži trobelė. Pirmajame jos aukšte po žaidimo prieglobstį suranda figūros, o antrame yra poilsio kambariai.

Nuotraukoje: **Daugkartinis šachmatų varžybų susirašinėjant Europos čempionas Anicetas Uogelė su anūku Gediminu prie šachmatų figūros.** A. Dilio nuotrauka

Taika reikalinga vaikams

JALTA, liepos 11 d. (TASS-ELTA). Sveiki, bičiuliai! Šiuos žodžius Samantha Smith ištarė rusų kalba, bėgdama žemyn trapu iš oro linerio, kuriuo ji atskrido iš Maskvos į Simferopolį. Čia jos laukė vienmečių — "Arteko" pionierių — šypsenos ir sveikinimo žodžiai.

Tradicine duona ir druska sutiko Arteko pionieriai vienuolikmete amerikietę — viešnią iš tolimo Manchesterio, (Maine valstija), kuri atvyko į mūsų šalį kartu su tėvais J. Andropovo kvietimu, kad pasižiūrėtų, kaip gyvena tarybiniai žmonės, tarybiniai vaikai, sužinotų, ką jie galvoja ir svajoja, kuo domisi. Šimtų vaikų triukšmingai sveikinama. Samantha susijaudino ir sutriko. Ji jiems atsakė tik "spasibo". Tai dar vienas žodis, kurį ji išmoko rusiškai.

Jau per vakarienę ji tvirtai nusprendė apsigyventi kotedže su naujomis draugėmis, o ne su tėvu ir motina. Kitą dieną Samantha su aiškiu malonumu matavosi Arteko pionierių paradinę uniformą, kurios ji nebenusivilko.

Mergaitė iš Amerikos norėtų daug ką sužinoti. Ji labai susidomėjusi klausėsi pionierių štabo narių pasakojimo apie jaunųjų leniniečių gyvenimą, pomėgius ir planus.

O aš labai mėgstu žaisti softbolą (tai žaidimas, panašus į muštuką), žaidžiu geriausioje Manchesterio vaikų komandoje, papasakojo Samantha Arteko vaikams. Dažnai žaidžiu šachmatus. Mano mėgstamas mokymo dalykas — anglų kalba. Esu įsitikinusi, kad mes susidraugausime.

Didžiulį įspūdį Samanthai padarė ekskursija po stovyklą. Jauni gidai parodė jai savo kino teatrus, muziejus sporto kompleksus, medicinos įstaigas, paplūdimius, užimančius 14 kilometrų Juodosios jūros kranto. Jie papasakojo, kad stovykla veikia ištisus metus. Čia yra intensyvaus dėstymo mokykla, didžiulis plaukimo baseinas, kuris funkcionuoja ir žiemą.

Labai patiko Samantai "Arteko" kosminė paroda, įkurta pirmojo žemės kosmonauto Jurijaus Gagarino iniciatyva ir jam vadovaujant. Čia ji pamatė veikiančius treniruoklius, skafandrus, asmeninius kosmonautų daiktus, kuriuos jie buvo pasiėmę į erdvę aplink Žemę. Ji susidomėjusi susipažino su eksponatais, pasakojančiais apie bendrą Tarybų Sąjungos ir Amerikos skridimą pagal programą "Apolonas-Sojuz".

Tą pačią dieną pionierių miestelyje "Oziornyj" buvo surengta "Taikos, draugystės ir solidarumo diena". Į šio įvykio kulminaciją pateko ir Samantha. Prie penkių žemynų vaikų draugystės monumento įvyko iškilminga neįprasto "Taikos pašto" paruošimo ceremonija. Į piešiniais papuoštus butelius buvo idėti įvairių formų atsišaukimai už taiką, branduolinio gaisro grėsmes pašalinimą, kuriuos sukūrė ir pasirašė vaikai, po to buteliai buvo užkimšti.

Po žodžiais "Aš balsuoju už taiką!" pasirašė ir Samantha. Po to Arteko flotilės motorlaivis išplaukė į neutralius vandenis. Ten, kur susikryžiuoja jūrų keliai. Samantha ir kiti vaikai metė į bangas "Butelių paštą" adresuotą ne tik jūrininkams, bet ir visiems geros valios žmonėms.

Vakare artekininkai pakvietė Samanthą į vaikų piešinių konkursą, o po to į meno saviveiklos koncertą, kur savo nacionalinį meną parodė vaikai iš visų penkiolikos šalies respublikų.

Aš labai dėkinga Jurijui Andropovui už pakvietimą apsilankyti jūsų šalyje, pasakė Samantha TASS-o korespondentams. Mane labai sujaudino šilta ir nuoširdi "Arteko" atmosfera. Aš įsitikinau, kad Tarybų Sąjungos vaikai, kaip ir Amerikos vaikai nenori karo.

"Komjaunimo Tiesa"

Kuomet klaida tampa "Populiari klaida"?

m. dr. (Mykolas Drunga) "Draugo" liepos 1 numeryje paskelbė įdomų straipsnį "Populiari klaida — vis tiek klaida". Tame straipsnyje jis paduoda 18 pavyzdžių, kaip populiarūs žodžiai-išsireiškimai yra "netaisyklingi". Savo išvadas jis pamatuoja tam tikra leksikonine logika. Ko daugiau, kad priduoti daugiau autoriteto savo mintimis, jis prideda, kad tas išvadas galima rasti žurnalo "Laiškai lietuviams" puslapiuose, kur kalbos skyrių veda Juozas Vaikšnys, o jam pataria kalbininkas profesorius dr. P. Jonikas. Skyrius, informuoja mus autorius, savo ruožtu remiasi ir dabartinių Lietuvos kalbininkų darbais .... Atrodo, čia jau ginčytis negalima

Ir, visgi, man atrodo, kad autoriaus mintys **pedantiškos**. Kai kurios jo pastabos geros. Visi sutiks, kad "bedarbė" yra moteris, neturinti darbo, o ne "unemployment", ir kad taisyklingas žodis yra "nedarbas". Taipgi sutiksime, kad "parengimas" negali būti vartojamas vietoje žodžio "renginys", ir visai taisyklinga sakyti, kad "šio renginio parengimas buvo netinkamas". Tokių teigiamų pastabų yra daugiau, bet eikime prie klaidingų.

Autorius sako, kad "**rasti**" — tai ne "**manyti**", "**suprasti**", "**įsitikinti**", "**padaryti išvadą**". Jis paduoda tokio "netaisyklingo" sakinio pavyzdį:

"**Marytė rado, kad Jonas labai negražiai pasielgė**".

Ir jis prideda: "rasti tegalima pamestą ar ieškoma daiktą".

Bet mums atrodo, kad jeigu Marytė **rado**, kad Jonas negražiai pasielgė, tas turi ypatingą reikšmę. Gyvoje kalboje žodis "rado" toje vietoje išreiškia tam tikrą padėtį: ko tai **nelaukto**, **nesitikėto**. Jeigu Marytė "rado", kad jis negerai elgėsi, mes iš to suprantame, kad ji **tikėjosi gero elgėsio**, kad ji **nusivylusi**. Pasakyti, kad ji "manė", "suprato", "įsitikino" "padarė išvadą", tai prarasti to sakinio specifinį skonį. Štai kur gyva kalba faktinai tikslesnė, negu žodynas.

Panašiai su žodžiu "**pernešti**". Autorius sako, kad pernešti galima kokį nors daiktą iš vienos vietos į kitą, bet tas žodis niekad negali būti vartojamas vietoje "pakesti", "išlaikyti", "iškęsti". Atrodo, kad čia irgi nesuprasta, kaip gyvoji kalba **perkelia** prasmę ir ją **sustiprina**. Ar autorius iš tikrųjų mano, kad "pakesti", "išlaikyti" arba "iškęsti" tragediją yra tas pats kaip tragediją **pernešti**? Pirmieji trys žodžiai toli neturi to stiprumo, to ekstremo: "pernešti" signalizuoja, kad tragediją pergyvenęs žmogus buvo pilno subliūškimo pavojuje, bet visgi įstengė ją pergyventi.

Autorius kritikuoja ir išsireiškimą "**statyti klausimą**". Jis pataria visuomet vartoti žodį "**kelti**" arba paprastai sakyti "**klausti**". Bet jis ignoruoja pojūtį, kad tos trys galimybės išreiškia tris skirtingas stadijas: **klausti** galima visaip — ir rimtai ir nerimtai, lakoniškai, su apatija, nuolankiai, su susidomėjimu, be didelio susidomėjimo ... Kitaip sakant, žodis savimi dar nieko neapibūdina. **Kelti klausimą** tai jau visai kitas dalykas — tas reiškia tam tikrą **intervenciją**, viltį, kad bus gautas atsakymas, o **statyti klausimą** dar tikslesnis išsireiškimas, išreiškiantis ne tik intervenciją, bet ir **konfrontaciją**, ne tik **viltį**, kad atsakymas bus gautas, bet ir **reikalavimą**.

Išsireiškimas "**viskas tvarkoje**" irgi nepraeina pro kai kurių kalbininkų egzaminą. m. dr. neaiškina, kodėl jis netaisyklingas, bet siūlo jo vietoje sakyti "**viskas gerai**" arba "**sutvarkyta**". Vėl siūloma prarasti ypatingą skonį: "viskas tvarkoje" stipriau išreiškia tam tikrą pasitenkinimą, tam tikrą **triumfą**, kas nesijaučia taip aiškiai kituose dviejuose substitutuose.

(Kai kas galėtų kritikuoti "viskas tvarkoje" ir todėl, kad čia suskamba kaip ir perdaug tiesioginis skolinys iš rusų ir vokiečių kalbų (**vsio poriadke** ir **Alles im Ordnung**). Bet tokie skoliniai, jeigu jie ir yra skoliniais, įeina į kitas kalbas kaip tik todėl, kad jie dažnai tiksliai atitinka tam tikrai siaurai prasmei labiau, negu egzistuojantys išsireiškimai.)

Kalbininkų tarpe visame pasaulyje visuomet reiškiasi dvi prieštaraujančios tendencijos: vieni kalbininkai stengiasi palaikyti kalbą kuo arčiau prie "stabilizuoto" žodyno, kiti visuomet suprato, kad žodynas faktinai yra **ankstyvesnės gyvos kalbos padarinys** ir kad **besivystanti gyva kalba** turi teisę kurti vis naujas formas, kurių reikalauja gyvenimo specifika ir žmonių vaizduotė.

Ypatingai, mums atrodo, kalbininkai neturi teisės reikalauti prarasti kad ir detališkiausią specifinę prasmę kokio nors standarto labui.

R. B.

ALFONSAS MALDONIS

Žvilgsnis į Darvino kolekciją

Per naktį sumezgė žiedą plukė —
Juk ne su saule gyvens.
Pernakt į jūrą upė nuplukdė,
Kiek dievas davė, vandens.

Kiek išrasojo ir kiek išlijo,
Kiek neprasmego smėly.
Pernakt ištįso lapai lelijų
Kaip dumblas juodai žali.

Kur vakar musė zvimbė ir gaudė,
Lange, palei pat stiklus,
Per naktį voras tinklą nuaudė
Ir laikė siūlų galus.

Savąją laimę, savąjį vargą,
Kur netgi mirtis teisi,
Margo pasaulio mįslingą tvarką
Žinojo ir vykdė visi.

Tarsi į mūšį kareivis kareivį
Stūmė rūšį rūšis.
Tik vienas vaizdavo atžagareivį —
Upės išminčius — vėžys.

Švilpė, giedojo, cypė ir griežė
Erdvė, dirva ir bala.
Ir garbstė išmintį seno vėžio —
Eit su visais atbulam...

VATIKANAS IR XX AMŽIUS

1982 metais „Minties" leidykla išleido J. Grigulevičiaus knygą „Vatikanas. XX amžius".

Nors daug parašyta knygų apie katalikų bažnyčią, tačiau apie tuos, kurie vadovauja jai, — iki šiol tebėra „nežinoma žemė", apgaubta paslaptingumu. Vatikane nuo seno griežtai laikomasi slaptumo įstatymo. Kas dedasi už „bronzinių vartų", gali žinoti tik nedaugelis — siauras popiežiaus patikėtinių ratas. Ypač slepiamas privatus popiežių gyvenimas. Kodėl taip daroma? Pagal bažnyčios doktriną Romos popiežiai yra ne eiliniai mirtingieji, o neklystantys dievo vietininkai žemėje. Taigi tikintiesiems piešiamas idealizuotas popiežiaus paveikslas.

Iš tikrųjų popiežiai — toli gražu ne šventieji. Jiems nesvetimos žmogiškos aistros ir „nuodėmės". Sunku nuslėpti visas tamsiąsias Romos bažnyčios valdovų veiklos puses. Tai ir aprašoma J. Grigulevičiaus knygoje: analizuojami per pastarąjį šimtmetį Vatikane įvykę poslinkiai. Nušviečiamos popiežių religinės ir politinės veiklos pagrindinės kryptys. Autorius atskleidžia katalikybės krizę, parodo dvasininkijos pastangų bevaisiškumą siekiant sustiprinti katalikų bažnyčios įtaką šiuolaikinei visuomenei.

Knyga parašyta populiariu stiliumi, patenkina ne tik skaitytoją, kurį domina ideologinė kova, katalikų bažnyčios struktūra ir katalikų veikla, bet ir šiaip smalsuolį.

Knygoje yra trys skyriai. Pirmajame „XX amžiaus išvakarese" aprašomas popiežiaus Pijaus IX gyvenimas ir veikla. Antrajame skyriuje „XIX ir XX amžių sandūroje" nušviečiamas popiežius Leonas XIII. Trečiasis, didžiausiasis skyrius, „XX amžiaus popiežiai", pradedamas Pijumi X ir baigiamas Jonu Povilu II.

Knygoje aprašyta 10 popiežių. Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad jie panašūs, tačiau perskaitęs pamatai, kad kiekvienas — individualybė ir kad kiekvieno iš jų gyvenimo kelias yra skirtingas.

Iki pat Jono XXIII laikų visų popiežių pontifikatą lydėjo prakeikimai, pasmerkimai. Štai kaip į netikinčius savo požiūrį išreiškė Pijus IX: „Pirmiau pakarkite juos, o paskui pasimelskite". O koks „šventas" ir „teisingas" Leono XIII enciklikos „Rezuzum novarum" teiginys: „Privatinė nuosavybė dievo duota ir šventa". Sunku patikėti, kad Pijus XI savo geriausiais draugais laikė Musolinį ir Hitlerį! Net ir jo įpėdinis Pijus XII taip pat nepasmerkė Hitlerio, kuris žudė katalikiškąją Lenkiją. Po karo Pijus XII prakeikė mokslą ir pažangą.

Dabartinio popiežiaus Jono Povilo II biografija dar nebaigta, tačiau ir jo valdyme yra nesėkmių. Antrasis Vatikano susirinkimas nesujungė visų krikščioniškųjų religijų, nes jos nepanoro paklusti katalikų popiežiui.

Knyga įtikina, kad „šiuolaikinis bažnyčios tarnautojas visų pirma yra politikas, o tik po to ganytojas. Ir kuo aukštesnį postą jis užima, tuo labiau jį domina politika, o ne dvasiškieji reikalai".

Kaip bet kuri kita religija ir religinė organizacija, katalikybė ir katalikų bažnyčia, vadovaujama popiežiaus, nepadėjo geriau sutvarkyti visuomenės, augti dvasinei ir materialinei dirbančių ir išnaudojamų gerovei. Laimindamos labiausiai sustabarėjusias, atgyvenusias, negyvas socialines sistemas, pažiūras, sąvokas, teorijas ir paprotį, jos tik stabdė ir tebestabdo pažangą.

K. STIRBYS

"Valstiečių Laikraštis"

VIEŠĖJO JAV REDAKTORIAI

Nuotraukoje: **Amerikos žurnalistai Vilniaus V. Kapsuko universiteto mokslinėje bibliotekoje [iš kairės] — laikraščio "The Cape Cod Times" redaktorius William J. Breisky, spaudos susivienijimo "Jackson Newspress" redaktorius ir viceprezidentas Donald W. Skorpe, leidinio "Patriot Ledger" vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas Bernard W. Caughey, Vilniaus universiteto anglų filologijos katedros vedėjas Lionginas Pažūsis, laikraščių "The Press Herald" ir "The Evening Express" atsakingasis redaktorius A. Stephen Riley.**

TSRS žurnalistų sąjungos kvietimu Tarybų Sąjungoje viešėjusi Jungtinių Valstijų laikraščių redaktorių ir leidėjų grupė liepos mėnesio pradžioje buvo atvykusi į Lietuvą. Tai Naujosios Anglijos redaktorių asociacijos atstovai. Vilniaus geležinkelio stotyje atvykusius savo kolegas sutiko Lietuvos TSR žurnalistų sąjungos valdybos pirmininkas, "Tiesos" laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas, sąjungos valdybos atsakingasis sekretorius D. Mackevičius, žurnalistų tarptautininkų sekcijos pirmininkas, ELTOS direktoriaus pavaduotojas V. Burbulis.

Svečiai viešėjo Lietuvoje tris dienas. Jie apsilankė Vilniaus V. Kapsuko universitete, pabuvojo bažnyčiose, susipažino su respublikos sostine, buvo nuvažiavę į Trakus. Kaune amerikiečiai žurnalistai apžiūrėjo M. K. Čiurlionio paveikslų galeriją, A. Žmuidzinavičiaus muziejų, susipažino su kitomis miesto įžymybėmis. Svečiai taip pat apsilankė Kauno rajono S. Nėries kolūkyje, kur labai domėjosi žemdirbių gyvenimu, jų visuomeniniu darbu ir buitimi.

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungoje Naujosios Anglijos redaktorių asociacijos nariai susitiko su Vilniaus dienraščių ir kai kurių žurnalų redaktoriais bei užsienio gyvenimo klausimais rašančiais lietuviais žurnalistais. Vyko nuoširdus, draugiškas pokalbis. Abiejų pusių atstovai akcentavo savo šalių paprastų žmonių taikos siekimą, besiplečiantį sąjūdį prieš karo grėsmę ir už tarptautinio įtempimo mažinimą. Beje, šie amerikiečių žurnalistai, prieš atvažiuodami į Lietuvą, dalyvavo Maskvoje ir Leningrade vykusioje JAV ir TSRS laikraščių ir žurnalų redaktorių "apvalaus stalo" konferencijoje, kurioje kaip tik ir buvo gvildenami karo grėsmės mažinimo ir taikos stiprinimo klausimai. Šiam pokalbiui pradžią davė pernai Jungtinėse Valstijose surengtas tokio pat pobūdžio dviejų šalių žurnalistų susitikimas.

Amerikiečiai redaktoriai domėjosi eilinių Tarybų Lietuvos žmonių gyvenimu ir siekimais. Juos nustebino, kad tokioje mažoje respublikoje, kaip Lietuva, leidžiama tiek daug periodinės spaudos. Išties, kiekvienai mūsų krašto šeimai tenka po šešis-septynis laikraščių ir žurnalų egzempliorius. O bendras vienkartinis periodinių leidinių tiražas sudaro 126 milijonus egzempliorių. Buvo tartasi dėl galimybių pasikeisti straipsniais, fotoparodomis, taip pat redaktoriais, žurnalistiką studijuojančiais studentais. Be kita ko, JAV redaktorių viešnagės metu "Tiesa" išspausdino Naujosios Anglijos redaktorių asociacijos prezidento, laikraščio "The Pawtuxet Valley Daily Times" leidėjo ir redaktoriaus Tedo Holmbergo apybraižą "Paprastas žmogus—neįprasta svajonė". Jos autorius rašo apie savo įsivaizduojamą žmogiškųjų problemų sprendimo kelią.

Vilniškė "Tiesa" taip pat išspausdino pasikalbėjimą su visais keturiais Lietuvoje viešėjusiais Amerikos žurnalistais. Jie papasakojo lietuviams skaitytojams apie savo leidiniuose keliamus savitarpio supratimo, taikos stiprinimo klausimus, šiltai atsiliepė apie Lietuvoje praleistas dienas, apie Nemuno krašto žmonių svetingumą.

J. Žukauskas

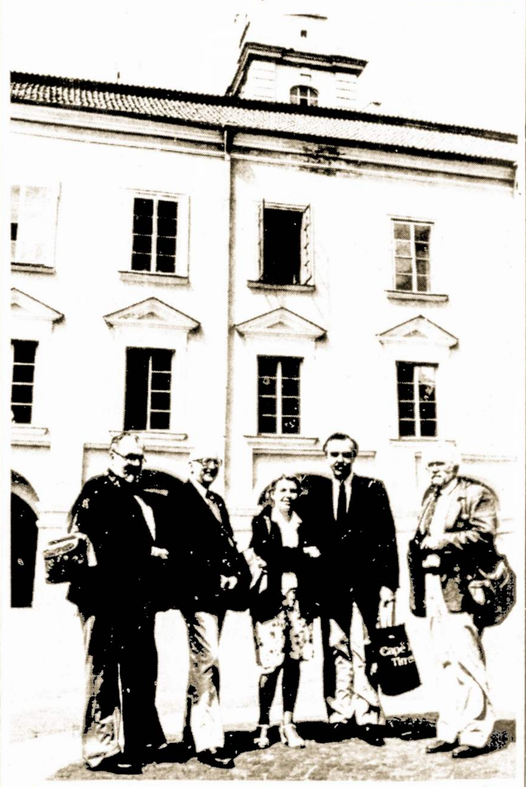

Nuotraukoje: **Svečiai prie Vilniaus universiteto centrinių rūmų.** A. Sabaliausko nuotraukos

STEBUKLAI IR MARIJOS KULTAS

Pripažinti stebuklus būdinga visoms, net labiausiai priešių dienų prisitaikiusioms religijoms. Jeigu religija atmestų stebuklus, nebeliktų ir pačios religijos. Katalikų teologai sako: „stebuklų galimumas yra logiška ir natūrali išvada iš tos didelės tiesos, jog yra dievas". Iš tikrųjų, atmetus dievą kaip antgamtišką visko priežastį, savaime atkrinta ir stebuklai. Kita vertus, atmetus stebuklus, nebelieka dievo antgamtiškumo, nes dievo antgamtiškumas, kaip aiškina bažnyčia, pasireiškia stebuklais. Visos pasaulinės religijos stebuklu vadina nepaprastą veiksmą ar įvykį, kurio negalima moksliškai išaiškinti. Visose religijose stebuklai vyksta antgamtiškai, ne pagal gamtos dėsnius.

Pagrindinis katalikų, kaip ir kitų religijų, argumentas stebuklams įrodyti yra antgamtinis pasaulis arba dievas. Girdi, jei dievas yra, tai sunku išmintingai neigti, kad jis negalėtų ko nors padaryti gamtoje šalia jai įprastos tvarkos.

Marksistinė filosofija, išaiškinusi žemiškąsias religijos priežastis, atskleidusi jos socialinės šaknis, nepaliko vietos ir stebuklams.

Beje, šiandien didžiosiose pasaulio religijose apie aiškiai prieštaraujančius šiuolaikinio mokslo duomenims stebuklus nebekalbama. Tylima ir apie naiviuosius stebuklus, sakysim, kad banginis prarijo Joną, o jis išliko gyvas.

Biblijoje aprašyti stebuklai dažniausiai susiję su stichiniais, rūsčiais ar nepaprastais gamtos reiškiniais — žaibais, perkūnais, ugnies stulpais, Saulės užtemimais, tvanu. Žydų biblijoje aprašomuose stebukluose atsispindi vergovinės visuomenės žinių apie gamtos reiškinius lygis, šios santvarkos žiaurumai.

Daugumą krikščionybės stebuklų, aprašytų Naujajame testamente — ligonių gydymas, miniosmaitinimas — išreiškė Romos imperijos vargstančių masių lūkesčius. Centriniu Kristaus stebuklu krikščionybė tebelaiko jo prisikėlimą. O prisikėlimo idėją sukūrė vergai, kurie, neturėdami vilties bent kiek žmoniškiau pagyventi Žemėje, troško po mirties prisikelti ir gražiai pagyventi kitokiame, dieviškame pasaulyje.

Krikščionybei įsigalint, stebuklais buvo apsupami žymesnieji bažnyčios vadovai, vienuolynų steigėjai. Bet kuo arčiau į naujuosius amžius, tuo gyvųjų stebukladarių mažiau. Dabar gyvų stebukladarių skaičius katalikybėje sumažėjo iki minimumo. Beveik išnyko stebuklai, susiję su gamtos reiškiniais.

Bet katalikų bažnyčia dar propaguoja stebuklus prie „šventųjų" paveikslų ir Marijos „pasirodymų" vietose.

Buržuazijai valdant Lietuvą, ir Kretingoje, ir Plungėje buvo atsiradę vietiniai lurdai, ruošiami ligonių kongresai prie jų, o stebuklingų Marijos paveikslų skaičius jau siekė per trisdešimt.

Viduramžiais katalikų bažnyčia, norėdama pašventinti karalių ir kitokių valdovų valdžią, pradėjo vaizduoti Mariją kaip Žemės valdovę. Karūnuota Marija ir Aušros vartuose, Siluvoje.

Devynioliktajame amžiuje, didėjant klasinei priespaudai ir liaudies masių nepasitenkinimui, katalikų bažnyčia pradėjo propaguoti Mariją kaip paprastą sodietę, kalaviju perverta širdimi sopulingąją mergelę. Toks vaizdas turėjo teigti tikintiesiems mintį: jei jau Marija kentėjo ir buvo nusižeminusi, tai ir jūs turite pakęsti ir ištverti visas išnaudotojų daromas skriaudas. Beje, tik 1854 metais popiežius Pijus IX paskelbė Marijos nekalto prasidėjimo dogmą.

Kadangi šiuo metu didžioji tikinčiųjų dalis yra moterys, nenuostabu, kad bažnyčia labai rūpinasi Marijos kulto stiprinimu, kad įvestos kelios Marijos šventės, mėnesio ilgumo gegužinės pamaldos. Ir toliau fabrikuojami nauji Marijos stebuklai, paskelbiamos naujos dogmos. Antai 1949 metais Vatikano soduose bevaikščiodamas popiežius Pijus XII „pamatęs" Saulėje dievo motiną. 1950 metais jis paskelbė naują dogmą: dievo motina Marija su visu kūnu buvo paimta į dangų. Jonas Povilas II per savo dar neilgus popiežiavimo metus jau beveik tris šimtus kartų propagavo Mariją. Popiežius kiekviena proga, ypač lenkams, vis primena Čenstakavo Marijos paveikslą, aukština ją kaip Lenkijos karalienę.

Šiandien, be abejo, išdžiūsta šventieji šaltiniai, mažėja maldininkų „šventose" vietose, nes blėsta religinis tikėjimas tariamu antgamtiniu pasauliu. „Religinis skurdumas yra tikroji skurdo išraiška", — sakė Marksas. Iš tikrųjų, kai žmogus suranda Žemėje savo vietą, nereikalingas jam iliuzinis antgamtinis dangus.

P. PEČIŪRA

"Valstiečių Laikraštis"

BAVARIJOS PREMJERAS LANKOSI VOKIETIJOS DR

Dresden. — Čia atvyko Bavarijos premjeras Franz Josef Strauss, kuris keturias dienas lankėsi Vokietijos Demokratinėje Respublikoje ir pereitą sekmadienį buvo susitikęs su tos respublikos vadovu Erichu Honeckeriu.

Po savo susitikimo su Honeckeriu, Strauss pareiškė spaudai, kad, jo nuomone, abi Vokietijos ir toliau palaikys diplomatinius santykius, jei ir būtų Fed. Vokietijoje dislokuotos JAV branduolinės raketos. Strauss yra dabartinio kanclerio Helmut Kohl krikščionių demokratų partijos Bavarijos skyriaus vadas.

Raimondas Vabalas— interviu "Laisvei"

VYT. ALSEIKA
Mūsų bendradarbis Vilniuje

"Laisvės" skaitytojus jau teko informuoti apie naują meninį Lietuvos kino studijos filmą "Skrydis per Atlantą". Daugumai lankytojų šis filmas patinka, nors visuomet atsiras tokių, kuriems nepatiks tas ar kitas epizodas, kiti sakys, kodėl artistai, kurie vaidino Darių ir Girėną ne visai panašūs (R. Sabulis ir E. Nekrošius). Nuomonių visada būna įvairių. Bet svarbiausia yra tai, kad po trejų sunkių metų tas sumanymas R. Vabalo įvykdytas ir tuo būdu labai gražiai, net išskirtinai pagerbtas mūsų dviejų didvyrių atminimas. Juk tą filmą matys milijonai žmonių . . . . .

Kalbėjausi kelis kartus su pačiu filmo direktorium bei sumanytoju R. Vabalu. Domėjausi jo gyvenimu, darbais, planais.

Gimė Paryžiuje, pasižymėjo Lietuvoje

R. Vabalas — vyras, kaip sakoma, pačiame stiprume. Jis gimė Paryžiuje 1937 m. kovo 5 d., kur jo tėvas tada studijavo (jis dirbo Kauno radiofone). Raimondas Petras Vabalas 1954 m. baigė Panevėžy darbo jaunimo vidurinę mokyklą ir to miesto J. Miltinio dramos studiją. Ketverius metus buvo aktoriumi (iki 1956 m.). 1960 m. baigė Maskvoje kinematografijos instituto režisūros fakultetą ir nuo tada — Lietuvos kino studijos Vilniuje režisierius. O diplominis darbas buvo "Žingsniai nakty" (1962). 1963 m. Pabaltijo ir Baltarusijos kino festivaly laimėjo prizą už geriausią režisūrą (tai buvo "Laiptai į dangų" pagal M. Sluckio romaną). Tiesa, R. Vabalo pats pirmasis filmas, drauge su A. Žebriūnu, buvo "Kanonada" (1961 m.). Štai kiti jo sukurti filmai, kur jis kartais būdavo ir scenarijaus autorius: "Marš, marš, trata-ta", (1964), "Birželis, vasaros pradžia" (1961), "Akmuo ant akmens" (1971), "Ties riba" (1972), pagal Jack London "Smokas ir Mažylis", "Mainai" (1977), "Rungtynes nuo 9 iki 9", pagaliau dabartinis "Skrydis per Atlantą" (1983).

R. Vabalas režisavo ir dokumentinius filmus, gavo apdovanojimų ir premijų, gavo "Didžiojo gintaro" prizą tarprespublikiniame Pabaltijo, Baltarusijos ir Moldavijos festivalyje (1967), tais pačiais metais garbės ženklo ordiną, 1968 m. — LTSR Respublikinę premiją už filmą "Laiptai į dangų", o 1969 m. jam buvo suteiktas nusipelniusio meno veikėjo vardas.

Žinomas kino kritikas S. Macaitis apie R. Vabalo kūrybą yra rašęs: "Jo kūrybai būdingas istorinės perspektyvos jausmas . . . . Jo filmuose visada jauti vieningą aktorių ansamblį, atlikimo kultūrą . . . Jį domino įvairūs mūsų krašto gyvenimo etapai . . . . Kruopščiai atkuria istorijos epizodus . . . ."

"Ledlaužio" teorija ir tylus darbas, rezultatai

Pats R. Vabalas buvo prasitaręs apie "Ledlaužio" teoriją — taigi, reikia ne sekti kitus, bet svarbu pačiam prasilaužti į nepaliestų temų, problemų, meninių stilių plotus. Tai kaip tik parodo "Skrydis". Juk jis dirbo ramiai, be triukšmo ir jis prabilo iš ekrano paprasta kalba, o tai labai svarbu.

Dabar keli klausimai R. Vabalui:

— Jūs pastatėte filmą pagal Jack Londoną "Smokas ir Mažylis" užsakius Centrinei Televizijai Maskvoje. Įdomu, kiek žiūrovų tą kelių dalių puikų filmą matė?

Atsakymas: ne mažiau kaip 100 milijonų žmonių. Čia neįskaitomos dar kitos šalys, kur tas TV filmas buvo nupirktas. Taigi, kaip matome, lietuvių kūryba dabar matoma milijonų žmonių pasauly.

"Vertinu Jona Meką, o Chaplinas—genijus!"

— Kaip vertinate Amerikos kūrėjus, režisierius, paskirus filmus? Aišku, girdėjote apie Jono Meko — lietuvio darbus, pasiekimus?

— Kaip gi, labai vertinu Amerikos filmo kūrėjus. Keli filmai man padarė didelį įspūdį. Charlie Chaplin, tai genijus, kuris sukelia pavydą šių laikų filmo režisieriams, juk jo filmai patinka ir vaikui ir senam akademikui . . . : Meką ir jo kūrybą labai vertinu.

— Ar esate patenkintas savo profesija?

— Ne visai . . . Nepatinka tas prakeiktas kolektyvinis darbas, pavydžiu dailininkams, skulptoriams, kurie dirba individualiai.

Kinas, dėja, dar ir pramonė . . .

Jau žinojau, kad R. Vabalas nuo seniai svajojo pastatyti filmą apie Dariaus ir Girėno istorinį žygį, tai patvirtina ir jo polinkis prie istorinių, neįprastų temų. Paklausiau, ar jis labai norėtų, kad "Skrydį" pamatytų Amerikoje?

— Labai norėčiau. Amerikiečiai **jį turi pamatyti ir** norėčiau, kad jiems patiktų. Būna ir kitaip, bet juk ir gyvenime yra taip, kad vieniems patinka blondinės, o kitiems brunetės . . .

Paskutinis klausimas: **ką** galvojate sukurti artimiausioje ateityje?

— Čiurlionis, jo gyvenimas ir kūryba . .

Man beliko Raimondą Vabalą tik pasveikinti už taip puikų sumanymų ir palinkėti, kad jo planai būtų kuo greičiau realizuoti.

PERONISTAI NORI SAVO KANDIDATO

Buenos Aires. — Peronistų partijos vadovybė kreipėsi į karinę vyriausybę, prašydama atstatyti politines teises jų kandidatei Izabel Martinez de Peron, kad ji galėtų dalyvauti rinkimuose.

Izabel Peron buvo kariuomenės pašalinta iš prezidentės posto 1976 m., įkalinta ir vėliau laikyta namų arešte, kol pagaliau jai leista 1981 m. išvykti į Madridą, Ispaniją.

Manila. — Filipinų prezidentas Ferdinand Marcos, kalbėdamas per TV, parlamento sesijos užbaigimo proga, užsiminė apie būsimus rinkimus 1984 m. ir reikalą nustatyti jų tvarką, o taip pat aptarė šalies ekonominę padėtį, ypač įsiskolinimą užsieniams, kas siekia beveik $18 bilijonų.

Washington. — Čia skelbiama, kad Vienoje, Austrijoje, bus tęsiami tolimesni pasitarimai tarp JAV ir Tarybų Sąjungos atstovų dėl grūdų pardavimo. Amerika nori, kad TSRS pirktų kasmet daugiau kaip šešis milijonus metrinių tonų grūdų. Amerikos farmeriai labai susirūpinę savo produktų pardavimu.

KANADOS ŽINIOS

Torontiečių kronika

Išvyka pavyko

Sūnų ir Dukterų Klubo išvyka autobusu puikiai pavyko. Oras buvo gražus, kelionė maloni. Pavažinėjome po gražią salę, skaniai pavalgėm puikiame restorane. Pamatėm ežerą, kurs daug aukščiau negu St. Lawrence upė. O keliaudami autobusu linksmai padainavome. Taip tai diena praėjo labai gražiai.

Sekanti Klubo išvyka bus rugpjūčio (August) 7. Tai bus piknikas ant Čibirkų farmos. Graži vieta pabūti šviežiame ore.

* * *

Lankėsi svečias

Draugas J. Urbanavičius, vykdamas namo iš Chicagos, buvo sustojęs Toronte. Aplankė draugą K. Kilikevičių, buvusį Liaudies Balso administratorių, kuris randasi veteranų ligoninėj jau aštunti metai. Draugas atrodo gana gerai, tik nevaldo dešinės rankos ir kojos ir nekalba.

* * *

Dideli karščiai

Torontas kenčia nuo didelio karščio, stokos lietaus. Liepos mėnesį beveik nelijo, išskyrus kelis lašus. Išdžiūvo daržai, nuvyto gėlės. Tautiečiai, kurie turi vasarvietes, pabėgo iš miesto. Atostogauja ir organizacijos.

Dėl karščio kenčia ir įvairios pramoginės vietos. Atsilankymas sumažėjo 10 procentų.

A. Y.

Montreal, Quebec

Nepraleiskite geros progos

Prieš pora metų Montreale "Man and His World" parodoje, tarybiniame paviljone buvo rodomas filmas apie ten 1980 metais vykusią olimpijadą. Tai nepaprasto grožio filmas, kuris sutraukė tūkstančius ir tūkstančius žiūrovų. Šiuo laiku tas filmas sugrįžo ir vėl į Montrealą ir rodomas Prancūzijos paviljone. Taigi pasinaudokite šia reta proga. Apart šios ir kitų filmų apie T. Sąjungą, Indiją ir Braziliją, vyksta įvairūs menininkų pasirodymai.

Išvyko—atvyko

Kazė Keršienė su dukra ir žentu, mašina buvo išvykę į Torontą aplankyti savo senų draugų ir giminių. Jie ten pabuvo ilgą savaitgalį.

Pas Sofiją ir Feliksą Spaičius svečiavosi Sofijos sūnus iš Colorados, o grįždamas į namus, išsiveže ir sesutę Anioliauskienę, kuri nesenai neteko savo mylimo vyro.

Pas J. ir H. Kūrylus buvo atvykęs jų sūnus su šeima iš Californijos ilgesniam laikui pasisvečiuoti.

S. Petronienės dukra Jeanie su vyru iš Jungtinių Amerikos Valstijų savo ilgas atostogas praleido pas mamytę, sesutę su švogeriu ir pas kitus gimines.

Verduniečių Lignugarių dukrelė su vaikais buvo atvykusi atlankyti savo sergančių abiejų tėvų.

P.

Winnipeg, Man.

Leiskite man padėkoti Toronto draugėms, kurios mane taip gražiai priėmė man lankantis Toronte. Viešėjau po kelias dienas pas Marytę Purienę, Helen Yarienę ir Oną Strolienę. Jos mane nuvežė į Lietuvių svetainę, ant bazaro, ant bingo. Malonu buvo pasikalbėti su buvusiais winnipegiečiais ir su torontiečiais. Po bingo šeimininkės skaniai pavaišino — stalai buvo apkrauti visokiais skanūmynais (atrodė kaip vestuvės). Dar karta ačiū už viską.

* * *

Parvažiavus atgal į namus, radau liūdną žinią. Liudvikas Jasiulionis atsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Balandžio 25 d. nustojo plakusi jo širdis, jam sulaukus 80 metų amžiaus. Iš Lietuvos jis buvo nuo Moletų. Į Kanadą atvažiavo 1929 metais. Kiek aš žinau Lietuvoje liko dvi jo sesutės. Vieną aš aplankiau Vilniuje, kai buvau ten nuvykusi 1977 metais. Kanadoje liko vienas sūnus, dvi dukros, 9 anūkai, 2 pro-anūkiai, 1 marti, 2 žentai. Liudviko žmona mirė 1974 metais.

Ilsėkis ramiai, mielas Liudai, Kanados šaltoje žemelėje.

* * *

Pastaruoju laiku mums teko viešėti Kelowna, B. C., tarp kalnų. Ten radome dešimts šeimų lietuvių — visi jau išėję ant pensijos, gražiai įsikūrę. Jie mus labai gražiai priėmė.

Ačiū buvusiam winnipegiečiui Viktor Ray Noliui, kuris mus visur apvažinėjo ir supažindino su ten gyvenančiais lietuviais.

F. Staponevičienė

WINDSOR, ONT., CANADA

MIRUS

Simonui Kunsaičiui

Reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą jo dukrai Virginijai Rudokas, sesutėms Matildai Dumčius ir Marcelei Zove, broliui Jonui ir visiems artimiesiems, giminėms bei pažįstamiems.

Liudna netekus gero draugo.

K. Stenkius
A. Rimša
K. Linkevičienė
S. Baltulis
L. Sverplys
B. Suroka
J. Kodis
A. Vane
P. Karalius
P. Bedekonis
M. Valantinas

ST. CATHARINES, ONT., CANADA

Mirus

Olgai Yoneliūnienei

Reiškiame mūsų giliausią užuojautą velionės vyrui, sūnui su šeima, broliui Tarybų Lietuvoje ir visiems giminėms bei draugams.

Tau, brangi Olga, tegu buną lengva Kanados žemė.

JUOZAS URBONAVIČIUS
ir duktė LILLY
Verdun, Que.

Liepos 13 dieną sukako 39 metai, kai Tarybinė Armija išvadavo Vilnių iš fašistinių grobikų

Naujasis Vilnius.

Prie V. Lenino paminklo.

Antano Gylio nuotraukos

Šių metų liepos 1 dieną LTSR valstybinės premijos laureatui poetui KOSTUI KUBILINSKUI būtų sukakę šešiasdešimt

EUGENIJUS KUBILINSKAS

Jis mirė nesulaukęs trisdešimt devynerių. Praeitais metais buvo dvidešimt metų, kai jis nebevaikšto po pasaulį: nemato jo artimieji, nebesutinka draugai, nebešnekina vaikai. Dvidešimt metų... Kiekvienas, kas ativentė dvidešimtąjį gimtadienį, vargu ar jaučia tuos metus — labai jau trumpa atrodo ši atkarpa. Dar greičiau prabėga laikas, netekus artimo žmogaus. Ir tik prisiminimai visiškai nepakliusnūs laikui. Akimirksniu kiekvienas galime susigrąžinti atmintyje prabėgusius metus, ir jie stoja prieš mūsų akis tarsi ką tik prabėgusios valandos. Susikaupkim ir trumpam nusimeskim tų dvidešimties metų naštą. Kiekvieno atmintyje iškyla kitas pasaulis, pilnas ryškesnių ar blankesnių įvykių, vėl pajuntame anų dienų alsavimą, tarsi užuodžiame jų kvapą, matome jų spalvas, girdime garsus — pasijuntame dvidešimčia metų jaunesni ir nustembam, lyg tai būtų visai kitas žmogus. Turbūt ne vienas dar puikiai atsimena, kaip mokėsi Kosto Kubilinsko eilėraščių ir pasakų, kaip deklamuodavo juos prie naujametinės eglutės Seneliui Šalčiui ir kaip lengvai tie eilėraščiai tarsi žaisdami birdavo pro mūsų lūpas, nugalėję vaikišką jaudulį prieš Senelio Šalčio barzdą...

Mano batai buvo du,
Vienas dingo — nerandu...
Aš su vienu bateliu
Niekur eiti negaliu...

Atrodė, ne mes mokėmės tų eilėraščių, o tie eilėraščiai mokė mus ir taip gerai mus išmokė, jog iki šiol ne vienas galime vaikiškai pasitempęs išpyškinti kurį nors ketureilį ar net visą pasaką. Jau kelios kartos išaugo, deklamuodamos Kosto Kubilinsko eilėraščius, ir dažnas, iš vaikystės nešiojęsis poeto širdies dalelę, nustemba, jau vėliau paskaitęs toli gražu ne vaikiškų, nors kartais linksmų ir žaismingų jo eilėraščių suaugusiems. Atsiveria visai kitas pasaulis. Mat pats autorius patyrė ir skaudžiai išgyveno visą karo ir pokario metų dramatizmą. Tų laikų eilėraščiai šiurkštūs, draskomi prieštaravimų, jų įvaizdžiai tarsi išplėšti iš širdies žaizdos, kurią paliko tų metų įvykiai:

Nes tu esi lyg praeitis žaizdotas,
Kautynių geležim ir paraku aprūkęs.
Dar likę liemeny aštrių skeveldrų votys,
Ir skaudančias šaknis dar drasko karo šukės.
(„Griuvėsių medis")

Tačiau poetas ne tik nepalūžo, bet ir išsaugojo savo širdies šilumą, tikėjimą žmogumi, optimizmą. Jam padėjo mylėt viskam, kas tyra, gražu, tikra. O kas, jei ne vaikai, yra puikiausias viso šito atspindys. Ir gyvena poetas iki šiol visose vaikiškai gerose širdyse, ir didžiuodamasis, tikiu, gyvens, kol gyvens tos širdys.

"Jaunimo Gretos"

LIETUVOS KP CENTRO KOMITETE

Dėl respublikinės saviveiklinės meninės kūrybos apžiūros ir 1985 metų respublikinės dainų šventės surengimo

Siekdamas toliau plėtoti liaudies kūrybą, stiprinti darbo žmonių komunistinį auklėjimą, Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas nutarė nuo 1983 metų spalio iki 1985 metų liepos mėnesio surengti respublikinę saviveiklinės meninės kūrybos apžiūrą ir 1985 metų liepos mėnesį Vilniuje — tradicinę respublikinę dainų šventę, skirtas tarybinės liaudies pergalės Didžiajame Tėvynės kare 40-osioms metinėms ir Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 45-mečiui pažymėti.

Minėtu laikotarpiu darbo kolektyvuose, mokymo įstaigose, kultūros rūmuose ir namuose, klubuose numatomos saviveiklinių kolektyvų kūrybinės ataskaitos, įvairių žanrų konkursai, politinės ir patriotinės dainos, mėgėjiškų filmų festivaliai, apžiūros, liaudies meno parodos.

Apžiūros rezultatai bus susumuojami 1985 metais miestų, rajonų ir respublikinėje dainų šventėse.

Į respublikinės apžiūros ir 1985 metų respublikinės dainų šventės organizacinį komitetą įeina žymūs kultūros ir meno veikėjai, partiniai, tarybiniai, profsąjungų, komjaunimo darbuotojai. Organizacinio komiteto pirmininku patvirtintas Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, pavaduotojais — Lietuvos LKJS CK pirmasis sekretorius P. Ignotas, kultūros ministras J. Bielinis, Respublikinės Profsąjungų Tarybos sekretorius R. Baltrušaitis.

Kultūros ministerija, Respublikinė Profesinių Sąjungų Taryba, LLKJS Centro Komitetas, Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo, Švietimo ministerijos, Valstybinis profesinio techninio mokymo komitetas, Vidaus reikalų, Automobilių transporto ir plentų, Buitinio gyventojų aptarnavimo, Sveikatos apsaugos, Lengvosios pramonės, Prekybos, Vietinės pramonės ministerijos, Lietuvos vartotojų kooperatyvų sąjunga, partijos miestų ir rajonų komitetai, miestų ir rajonų vykdomieji komitetai įpareigoti užtikrinti, kad apžiūra ir dainų šventės įvyktų aukštu idėjiniu-meniniu lygiu, o organizaciniam komitetui būtų suteikta reikiama parama.

Respublikinių ir vietinių laikraščių bei žurnalų redakcijos, Valstybinis televizijos ir radijo komitetas įpareigoti plačiai nušviesti apžiūros renginius ir dainų šventes. Bus įvesti specialūs skyreliai, rengiamos televizijos ir radijo laidos, populiarinančios meno saviveiklos pasiekimus, organizuojami saviveiklinių kolektyvų televizijos konkursai.

Valstybinis leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komitetas turi išleisti dainų šventės repertuarą ir kitą literatūrą, o Valstybinis kinematografijos komitetas — sukurti dokumentinį filmą apie 1985 metų respublikinę dainų šventę.

Svarbu, kad partinės, profsąjungų, komjaunimo organizacijos siektų toliau didinti meno saviveiklos masiškumą, gerinti repertuarą, įvairinti žanrus, kelti idėjinį-meninį lygį, kad apžiūros rengimą ir pasiruošimą dainų šventėms plačiai panaudotų dirbančiųjų visuomeniniam-politiniam ir darbiniam aktyvumui didinti.

ELTA

Bonn. — Vadinamieji žalieji dėl savo nuomonės gamtos apsaugos reikalu čia paskelbė savo planus, kaip jie organizuos pasipriešinimą prieš JAV branduolinių raketų dislokavimą Fed. Vokietijos teritorijoje. Ateinančių mėnesių laikotarpyje jie ketina ruošti stovyklas, badavimą, žygiavimus ir visokius kitokius veiksmus, neprasižengiančius prieš viešosios tvarkos nuostatus.

SENELIO DARŽELIS

Senelio darželis — tai pieva, pelkė ir alksnynas, esantis už kluono. Pavadino tą vietą senelis savo darželiu dar tada, kai aš tvirtai tikėjau, kad užbėrus zuikiui ant uodegos galiuko žiupsnelį druskos jį lengva sugauti. O pavadino taip tikriausiai todėl, kad mes, miesčioniukai, senelio anūkai, neskintume be reikalo gėlių ir nelaužytume medelių. O gal todėl, kad senelis norėjo mums parodyti, jog miško gėlės yra neprastesnės už gražiausias tikro darželio gėles.

Senelio daržely gražu kiekvieną metų laiką. Nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens jame mirgėte mirgėdavo įvairiaspalvės gėlės. Čia žibutės pramerkė mėlynas akeles, čia purienos pabaly išbarstė geltonus lyg gintaras žiedelius, čia baltos ir geltonos plukės žaidė su vėju. Vėliau pabirdavo po pievą gegutės ašarėlės, sulilindžiuodavo mėlynais ar violetiniais varpeliais katilėliai, suboluodavo ramunės.

Smagu būdavo, įsikibus į didelę ir kietą senelio ranką, žingsniuoti sausamalkių rinkti, žemuogių ar aviečių pauogauti, riešutų ar grybų paieškoti. O dar smagiau būdavo su seneliu klausytis kaip mekena perkūno oželis, kaip dėl pelkės kampelio karingi tilvikai su kuoduotomis pempėmis pešasi.

Bet visų labiausiai laukdavau ūkanotų rugpjūčio rytų, kai iš tolėliau esančio Ungurių raisto atsklisdavo nerimą keliantis gervių klyksmas. Senelis vis žadėjo mus ten nuvesti, kad pasigėrėtume tais didingais ilgakojais paukščiais—gervėmis.

Štai aš jau gerokai ūgtelėjau. Bet, deja, nebėra senelio. Nebėra ir jo gryčios, nors ir senos, bet tokios mielos mums, miesčioniukams, senelio anūkams. Tik senelio darželio mes niekaip negalim pamiršti. Dažnai su broliu paspėliojam, kokios ten gėlės dabar žydi, kokie paukščiai skardena, ar neliūdi beržas, šiurkščios senelio rankos nebeglostomas.

Dalius Ignatavičius
IV klasės mokinys
Ukmergė,
1 vidurinė mokykla
"Lietuvos Pionierius"

Kubos parlamentas prieš JAV

Havana. — Kubos parlamentas užbaigė savo reguliarią sesiją, stipriai pasisakydamas prieš JAV planus eskaliuoti intervenciją Centrinėje Amerikoje. Amerikos planai graso regiono ir pasaulio taikai ir rodo dabartinės JAV administracijos ultra reakcinę politiką.

Parlamentas taip pat pareiškė savo solidarumą su heroiškais kovotojais prieš Čilės karinę-fašistinę huntą.

Lisbon. — Portugalijos užsienių reikalų ministras pareiškė, kad vis esama didelių nesutarimų dėl prailginimo sutarties, liečiančios Amerikos karines bazes Azorų salose. Tolimesni pasitarimai bus tęsiami rugsėjo mėnesį.

Skaitykite ir remkite "Laisvę"

Detroit, Michigan

Ar atsimenate?

Jau senai esame matę klubietį Bill Akelį. Jis dabar gyvena Northwest Care Center, 16181 Hubbell Road, Detroite, kambarys 135 ir jo privatiškas telefono numeris yra 837-7550. Bill Akelis jau sulaukė 96 metus, bet gražiai kalba ant telefono ir visus atsimena. Sako, rugpjūčio 8 d. jis bus 97 metų amžiaus. Kuomet gyveno savo namuose, dažnai atvažiuodavo į Detroito Lietuvių klubą ir į LLD susirinkimus. Dabar jis tai padaryt negali ir todėl būtų gerai jei draugai jį aplankytų bei pašauktų jį telefonu. Jis būtų labai linksmas.

Moterų Pažangos klubo narė Anna Jakshis gyvena dviejuose vietose. Pagyvena pas sūnų Albertą ir marčią Goldie Stanker, Orchard Lake, Michigan, bet daugiausia jai patinka gyvent su savo draugėm Hadley Retirement Home, kuris randasi 3696 Pratt Road, Hadley, ley, Michigan 48440. Galite ją pašaukt ant telefono 1-797-4440. Anna Jakshis buvo sunkiai susirgusi ir birželio mėn. pasidavė Lapeer General ligoninėje kur įdėjo jai pacemaker (tam tikrą mašinelę į širdį). Jai sukako 95 metai gruodžio 24 d. Dabar ji vėl tuose namuose ir su pilna energija ten gyvena. Bet, ji labai išsilgusi pasikalbėt lietuviškai su draugais. Pašaukite ją ant telefono, arba nors parašykite jai laiškelį.

Išvažiavimas

Penktas metinis išvažiavimas su baidarėmis (canoes) įvyko sekmadienį, liepos 10 d. iš Skip's Canoe Livery, kuris randasi Delhi Metro parke. Šiuos išvažiavimus sugalvojo ir suorganizavo Beverly Rye Olin ir Judy Rye. Išvažiavime daugiausia dalyvavo jaunieji LDS bowleriai. Jų susirinko didelis būrys, nuomavo tas baidares ir važinėjo upeliais. Visi atsivežė savo valgius ir gėrimus; per pietus sustoję turėjo pikniką. Po pasivažinėjimo, Delhi Metro parke kepė mėsas ant pečiukų, grojo visokius žaidimus ir turėjo nepaprastai linksmą dieną. O diena pasitaikė labai graži ir šilta.

Kanadoje

Jauni lietuviai biznieriai — investatoriai atlaikė savo mėnesinį susirinkimą Kanadoje liepos 10 d. Alphonse ir Josephine Urbonų vasarnamе. Šis susirinkimas buvo skirtingas tame, kad vyrai biznieriai atsivežė savo žmonas ir visi kartu po susirinkimo baliavojo. Kiekviena šeima atsivežė savo valgius ir gėrimus, bet jų buvo daug todėl kad šeimininkai, Alphonse ir Josie Urbon minėjo savo vedybinio gyvenimo sukaktuves, kurios buvo birželio 29 d. ir todėl jie visus gerai pavaišino. Iš Chicagos buvo Urbonų sūnus John ir jo žmona Kathy su sūnum; taipgi iš Grand Rapids buvo Ray ir Albena Lyben anūkas Bradley. Nors vasarnamis apie šimtą mylių nuo Detroito, bet buvo graži, šilta diena ir suvažiavo visi biznieriai su šeimomis.

Moterys

Moterys investatorės susirinko liepos 9 d. į Topinka valgyklą, pavalgė skanius pietus, atlaikė savo mėnesinį susirinkimą. Sako joms gerai sekasi su investmentais.

LDS golfas

LDS golfo išvažiavimas įvyks St. Charles, Illinois Pheasant Run Resort liepos 29-31 dienomis. Iš Detroito žada važiuot didelis būrys ir bandyt laimėt trofejus.

Bowleriai

Jau prasidėjo organizavimas bowlerių dėl ateinančio sezono. Pirmos pamokos įvyks rugsėjo 17 d. Vėl visi rengsis važiuot į ateinantį turnyrą 1984 metais kuris įvyks Chicagoje.

Pirmaeilė valstija

Tarpe visų Amerikos valstijų, atrodo kad Michigano valstija pirmauja įvairiais atvėjais. Tarpe 50 valstijų, Michigano legislatūros nariai gauna didžiausį užmokestį už savo darbą. Tarpe visų Amerikos valstijų, daug Michigano miestų turi didžiausią bedarbę. Michigano valstijos uždarbių mokestys (income tax) yra viena iš didžiausių. Michigane žmonės kurie gauna pašalpą (welfare) gauna daugiausia. Šiuo tarpu, vienas pilietis vardu John Lauve pradėjo maršrutą atšaukt valstijos guvernatorių iš vietos. Jeigu pasiseks jį atšaukt, tai Michigano valstija bus pirma valstija Amerikoje atšaukime gubernatoriaus.

Naujas laivas

Liepos 7 d. į St. Clair Shores atvažiavo Albertas ir Albena Litvinai, Alberto motina Anna Daukus ir Alberto sesutė Lillian Gugas aplankyt Teofilę Masienę. Pirm to, per pietus atvažiavo John ir Estelle Smith su Birute Vegeliūte Jeske ir atvežė pietus. Vėliau visiems nuėjus prie ežero žuvaut ir pasikalbėt, atvažiavo naujas laivas vardu "Byliner". Gražus laivas, su kabinetu, 22 pėdų ilgio ir jo kapitonas buvo Ray Lyben, o jo padėjėja-žmona Albena Nauseda Lyben. Abu įsisteigė šį naują laivą; buvo iš ryto žuvaut, ir važiuodami sustojo prie svečių. Lyben taipgi gyvena St. Clair Shores arti Masienės. Tik gaila kad negavome progos pasivažinėt su jų nauju laivu.

Stefanija

ŠYPSENOS

Gabus mokinys

Kartą kunigas klausia paaugli:

— Ar gali man pasakyti, iki kurio laiko Adomas ir Ieva buvo rojuje?

— Iki rudens!

— Kodėl iki rudens?

— Todėl, kad obuoliai anksčiau nenunoksta!

NEW YORK, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jonas Karpavičius

MIRĖ

1980 m. rugpjūčio 3 d.

Jau treji metai kai iš mūsų tarpo jis atsiskyrė.
Mes jo labai pasiilgome ir visados atsiminsim.

OLGA — duktė ir vyras CHARLES
EDWARD — sūnus
RONALD — anūkas ir jo žmona GERRY
NICOLE — proanūkė
MATTHEW — proanūkas

Lietuvos ekonomika: pažangos keliu

Romualdas Česna

Lietuvos TSR Valstybinis plano komitetas. Čia, respublikos ekonomikos štabe, ypač gerai juntamas Tarybų Lietuvos gyvenimo pulsas. Kiekviena diena atneša naujus pranešimus apie darbo kolektyvų pasiekimus, vertingas naujoves, pritaikytas liaudies ūkio šakose.

— Respublikos ekonomika žengia tvirtu žingsniu, — sako Valstybinio plano komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas Bronislovas Zaikauskas. — Štai nacionalinės pajamos — pagrindinis ekonomikos "sveikatingumo" rodiklis — nuo penkmečio pradžios, t. y. per pustrečių metų, padidėjo beveik puse bilijono rublių. Taigi tapome gerokai turtingesni . . . Už tokią sumą galima pastatyti keliolika stambių fabrikų ir gamyklų, labai didelį gyvenamąjį rajoną. O bendri kapitaliniai įdėjimai į respublikos liaudies ūkį per šį laikotarpį viršijo 4 bilijonus rublių.

Būdingas Tarybų Lietuvos ekonomikos bruožas — gamybos tobulinimas. Beveik devyni dešimtadaliai pramonės produkcijos prieaugio nuo penkmečio pradžios gauta padidinus darbo našumą. O tai reiškia, kad per pustrečių metų "sutaupytas" keliasdešimties tūkstančių žmonių darbas — kitaip tariant, tiek darbuotojų būtų reikėję papildomai įtraukti į materialinę gamybą, norint gauti dabartinę produkciją. Tai pirmiausia pasiekta modernizuojant pramonės įmones, pritaikant mokslo ir technikos naujoves. Ypač daug padaryta svarbiausiose liaudies ūkio šakose — elektronikos ir radiotechnikos pramonėje, automatizavimo priemonių, elektroninės skaičiavimo technikos, precizinių staklių gamyboje. Antai Panevėžio "Ekrano" gamykloje dešimtis darbininkų nuo monotoniško, neįdomaus darbo pavadavo našūs pramoniniai robotai ir robotechniniai kompleksai, Vilniaus "Komunaro" staklių gamykloje — detalių apdorojimo centrai, aprūpinti mažosiomis elektroninėmis skaičiavimo mašinomis. Tamsius kombinezonus į šviesius darbo rūbus pakeitė daugelis statybinių medžiagų pramonės darbininkų: sunkiausias operacijas čia jau atlieka automatai.

Apskritai mokslas vis labiau tampa betarpiška gamybine jėga visose respublikos liaudies ūkio šakose. Neatsitiktinai mokslininkai vadovavo ir didelei grupei įvairių sričių specialistų, kurie paruošė tolesnio respublikos gamybinių jėgų išvystymo, gamybos intensyvinimo, energetikos programas. Šios programos, kurios jau pradėtos įgyvendinti, žada Lietuvai dideles perspektyvas. Antai kompleksinė energetikos ir kuro išteklių racionalaus naudojimo programa, aprėpianti praktiškai visas liaudies ūkio šakas ir žmogaus buities sferas, įgalins kasmet sutaupyti po 70-80 tūkstančių tonų kuro.

Mokslo ir technikos pažanga liaudies ūkyje, pabrėžė B. Zaikauskas, padeda žymiai sumažinti skirtumą tarp fizinio ir protinio darbo. Dabar jau daugiau kaip pusė darbininkų iš esmės užimti protiniu darbu, nes dirba mašinomis arba prižiūri automatus. Nuolat mažėja nekvalifikuotas ir sunkus fizinis darbas.

Didelį indėlį keliant ekonomiką ir liaudies gerovę įneša statybininkai. Šiandien teisiog neįmanoma įsivaizduoti Nemuno krašto be statybos pastolių. Dabar kasmet įkurtuves naujuose butuose atšvenčia maždaug po 25 tūkstančius miesto ir kaimo gyventojų šeimų, pastatoma apie 10 tūkstančių vietų vaikų darželių ir lopšelių. O kur dar mokyklos, kultūros namai, serviso įstaigos, ligoninės! Visa tai žmogui, jo gerovei.

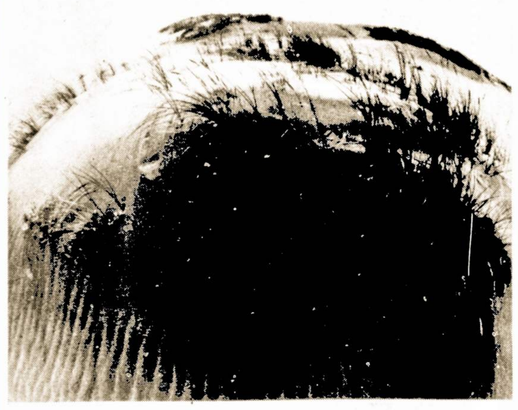

Kuršių Nerija vadinama Lietuvos Sachara. Nors dideli plotai čia apsodinti medžiais, bet palikta ir natūralių kopų.
Nuotraukoje: **Kuršių Nerijos kopos.**
M. Baranausko nuotrauka

MIAMI, FLA.

L. S. Klubas ieško mirusiųjų artimųjų giminių sekančių mirusių Klubo narių:

Ivanausky John Clerensi, gyveno 3268 S. W. 25th Terr., Miami, Fla.

Nick Sireika, adresas nežinomas.

Frank Kvedaras, adresas nežinomas.

Chas. Savickas, gyveno 71 School St., Roxbury, Mass.

Simon Katrina, gyveno 65 Washington Ave., Miami Beach, Fl.

Joseph Aleksaitis, gyveno Essex, Conn.

Joseph & Veronica Zuperko, gyveno 220 S. 18 Ave., Maywood, Ill.

Prašome čia pažymėtuosius mirusiųjų L.S.K. narių gimines arba kas žino apie juos į šį paieškojimą atsiliepti. Būsime dėkingi už informacijas. Atsiliepti adresu: Lithuanian Social Club, 2610 N. W. 119th St., Miami, Fla. 33167.

APLANKIUS ALISĘ JONIKIENĘ

Alisė Jonikienė

Per dvi su puse valandos iš Manhattano, keliaujant New York State Thruway, pasiekėm Kingstono miestelį, pervažiuojant gana plačią Hudsono upę, ir jau esame gražiame rajone Rheinbeck apylinkėje. Čia puikūs, balti namai, gal daugelis stovi nuo Amerikos revolucijos laikų, ir jautiesi atsidūręs istoriniame kampelyje. Lengvai surandome Baptist Nursing Home, kur dabar gyvena Alisė Jonikienė.

Malonu buvo ją pamatyt ir pasikalbėt apie praeities susitikimus ir darbus. Su Lietuvių Meno Sąjungos reikalais dažnai vykdavau į Chicagą, kur patogu buvo apsistot Alisės ir Leono Jonikų namuose, arti prie "Vilnies" namo ir Mildos salės. Čia vykdavo pasitarimai apie meno reikalus ir diskusijos dėl mano vedamo kolumno "LMS Meno Veikla".

Alisės kambaryje pastebėjau naują rašomą mašinėlę. Sena su lietuviškoms raidėms išgyveno savo laiką, ji aiškino, tai sūnus nupirko šią lengvesnę mašinėlę, kad galėčiau pabaigt rašyt savo atsiminimus.

Sužinojau taipgi, kad Alisė bando palaikyt ryšius su įvairiomis veikliomis grupėmis, kur liečia darbo žmogaus gyvenimo pagerėjimą. Prieš kelis metus ji parašė straipsnį į vietinį laikraštį "The Daily Freeman" apie tarptautinę Moterų Dieną, kuriame įvardino tas Amerikos moteris, kurios pradėjo šią kovą, kad gauti pilnas teises balsuot šalies rinkimuose, būt priimtos į valdiškus darbus ir visapusiai turėti lygias teises su vyrais. Tas raštas taip sudomino laikraščio redaktorius, kad jie pasiuntė reporterį pas Alise dėl interviu. Vėliau tas reporteris parašė gana platų raštą apie Alisės gyvenimą ir veiklą darbininkų bei moterų judėjime. Ji pastebėjo, kad dar vis moterys neiškovojo lygių teisių su vyrais, dar vis jos diskriminuojamos, o juodos moterys dvigubai daugiau; — reikalinga stipresnių žymių veikėjų, kaip tai buvo Susan B. Anthony, Carrie Chapman Catts, Jane Addams.

Už kelių valandų reikėjo atsisveikint su šia pavyzdinga moterim, jausdama, kad dar mes gausim papildomų raštų nuo šios puikios Amerikoj gimusios lietuvės.

* * *

Keliaujant į namus, sustojome pas gerus pažįstamus veikėjus Frank ir Diana Witkus (Witkauskus), kurie gyvena ir darbuojasi prie taipgi žymios organizacijos "World Fellowship", Kerhonksen, New York. Čia atostogautojai gauna progą kas savaitgalį išgirst kalbų ir padraugaut su įvairių minčių rašytojais, artistais, taikos ir visuomenės darbuotojais. Pavyzdžiui, tą vakarą paruošta buvo kalba vieno vyruko neseniai dalyvavusio Czechoslovakijos Taikos Suvažiavime, o ant rytojau turėjo viešnią moterį, kuri gyveno El Salvadore šešis mėnesius, kuri pailiustravo savo vakaro kalbą su skaidrėmis.

Sužinojom taipgi, kad kitą savaitę atvyks 15 jaunuolių iš įvairių Amerikos miestų susipažint viens su kitu ir pasiruošt dėl atostogų kelionės į Tarybų Sąjungos tarptautinę stovyklą. Jie čia sudarys programą, kad pademonstruotų tenai iš Amerikos liaudies dainų, šokių ir žaislų. Tokių jaunuolių grupių vyksta kas met iš viso pasaulio į Tarybų Sąjungą kad per tą draugystę galėtų suprast įvairių tautų papročius, troškimus, ir surast vienybę ir taikos kelią.

Mildred Stensler

Trumpai

New York. — Texaso milijonieriaus finansuota Columbia universiteto laivo Conrad ekspedicija surasti prieš 70 metų nuskendusį Titanikos laivą turėjo būti atšaukta dėl blogo oro. Bet sponsorius tvirtina, kad dar bus bandoma vėliau. Titanikos laivas nuskendo 1912 m. balandžio 15 d. Žuvo daugiau kaip 1500 keleivių. Laivas buvo nuplaukęs į tą vietą, kur manoma, kad nuskendo Titanika.

New York. — Pagal vėliausius Gallup viešosios opinijos apklausinėjimus beveik trys penktadaliai Amerikoje gyvenančių katalikų pasisako už tai, kad katalikų dvasininkams būtų leista sukurti šeimas. Iš pasisakiusių daugiausia šią nuomonę remia moterys.

Augusta, Maine. — Vienuolikmetė Samantha Smith, kuri su savo tėvais praleido Tarybų Sąjungoje dvi savaites TSRS vadovo Jurijaus Andropovo kvietimu, laimingai sugrįžo namo ir buvo savo kaimynų draugiškai sutikta. Ji buvo garbės viešnia Manchestery įvykusiame festivalyje. Gavo daug dovanų ir papasakojo savo įspūdžių iš viešnagės Tarybų Sąjungoje.

Peking. — Kinija atidarė dvi provincijas, kuriose galės lankytis užsieniečiai. Tai centrinėje Azijoje esanti Qinghai ir Ningxia, kur dauguma gyventojų yra muzulmonai. Pastarojoje yra ir ta garsioji kinų siena.

Colombo, Sri Lanka. — Vyriausybė paskelbė komendanto valandą ryšium su čia vykstančiomis etninių grupių riaušėmis. Apie 60 žmonių žuvo. Jų tarpe yra ir kalinių, kuriuos policija buvo suėmusi anksčiau dėl dalyvavimo riaušėse.

Great Neck, N. Y.

Sužinojome, kad Mečislavą Hacinkevičių liepos 13 d. išvežė į Bay Shore ligoninę. Liepos 15 dieną jis buvo operuotas.

Teko telefonu pasikalbėti su Mečislavo sesute Elena Samanik, kuri atvyko iš St. Petersburg, Fla. pagelbėti savo vieninteliui broliui. Elena sakė, kad operacija pavyko gerai ir palengva Mečislavas eina geryn.

M. Hacinkevičius ilgametis "Laisvės" skaitytojas ir rėmėjas. Kol sveikata leido jis dainavo Aido chore.

Linkime mielam draugui ištvermės, sesutei Elenai susiraminimo ir nenustoti vilties, kad jo sveikata pagerės.

N. V.

"Laisvės" direktorių posėdis

"Laisvės" direktorių posėdis įvyks pirmadienį, rugpjūčio 1 d., 2 valandą po pietų Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Prašome visus direktorius dalyvauti.

N. Buknienė, Sekr.

Jonas Valaitis vėl ligoninėje

Išbuvęs 18 dienų ligoninėje ir pergyvenęs dvi sunkias operacijas, "Vienybės" ir "Tėvynės" redaktorius Jonas Valaitis turėjo ir vėl pasiduoti ligoninėje. Liepos 20 d. jis buvo išvežtas greitąja pagelba Brookdale ligoninėje ir ten padėtas intensyvėje priežiūroje (intensive care).

Linkime J. Valaičiui greit susveikti.

Apie Joną Siurbą

Šiuos žodžius rašant, dar neturėjome jokių žinių iš Jono Siurbos giminių iš Lietuvos. Jis giminių neturėjo čia Amerikoje. Jonas mirė liepos 19 d.

Jonas Siurba dirbo prie "Vilnies", paskiau atvyko į New Yorką ir dirbo prie "Laisvės". Ilgiausį laiką jis dirbo Lietuvių Darbininkų Susivienijime. Jis buvo Centro Sekretorius tos organizacijos per 32 metus, redaktorium buvo 8 metus. Antrojo Pasaulinio Karo metu jis buvo draftuotas ir tarnavo kariuomenėje, o vėliau dirbo karo industrijoje.

Lietuvoje liko du broliai Kazys ir Jurgis su šeimomis. Jonas paėjo iš Ramygalos.

Ignas Bečis sunkiai serga

Ignas Bečis buvo ilgametis Lietuvių Darbininkų Draugijos Komiteto Centro Sekretorius. Jis tą pareigą ėjo nuo 1923 metų. Vėliau buvo išrinktas iždininku. Jis nemažai rašydavo "Laisvei" ir "Vilniai".

Mums rašo Mildred Stensler, Aido Choro mokytoja, kad draugas Bečis puldamas išsilaužė koją, apie mėnesį išbuvo ligoninėje, o dabar randasi slaugymo namuose (nursing home).

Ignas gyveno pas dukrą, kuri jį labai rūpestingai prižiūrėjo. Bet, sveikatai pablogus, ji jau nebegalėjo tėvo taip prižiūrėti. Jo dabartinis adresas toks:

I. BACHES
White House Nursing Home
560 Berkeley Ave.
Orange, N. J. 07051

Linkime mielam draugui sustiprėti, kad galėtų grįžti į namus pas savo dukrelę.